

L I E T U V I Ų
DIENOS

NEW YORKO LIETUVĖS TARPTAUTINĖJE PARODOJE

LITHUANIAN DAYS
DECEMBER, 1955

1955, M. GRUODŽIO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

Gediminas Galva, PASAULIS BE TAIKOS	3
PER SEPTYNIAS EUROPOS VALSTYBES — pasikalbėjimas su dr. Stp. Biežiu	5
Balys Gražulis, TAIP JAU MUMS EINASI, novelė	8
Sofija Tomarienė, POEZIJA	9
Juozas Almis Jūragis, SYDNĖJAUS LIETUVIAI	10
R. Skipitis, GERIAU MIRTİ NEGU PAS TĄ VELNIĄ GRĮŽTI	12
J. ŠTARKOS SUKAKTIS	13
Prof. Ignas Šlapelis, DAILININKAS BE TEPTUKO (J. Pautieniaus kūryba).....	14
LIETUVIAI LAISVAME PASAULY, iliustruota kronika	16-7
Pr. Alšėnas, TORONTO LIETUVIŲ RELIGINĖS IR KULTŪRINĖS BAZĖS	18
A. Bendorius, MAIRONIO MOKYKLA BROOKLYNE	19
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI.....	20
KNYGOS	20

ENGLISH ARTICLES

THE GRAND CONGRESS OF VILNIUS by P. V. Raulinaitis	21
LIFE AND WORK OF M. K. ČIURLIONIS by D. Narutavičiūtė	22
THE MEMORY OF MAN IS SHORT by Birger Nerman	23
LITHUANIANS MAKE NEWS	25
LITHUANIAN GUARD AT U. N.	26

Bernardas BRAZDŽIONIS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Paul PUZINAS	Meno Redaktorius / Art Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Vytautas ADOMAITIS	Anglų klb. Redaktorius / English Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS—VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich.; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; PR. JOGA, Cleveland, Ohio; J. A. JURAGIS, Sydney, Australia; PR. MICKEVIČIUS, Milwaukee, Wisc.; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; BR. DAUNORAS, London, Anglija.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARbiai / PHOTOGRAPHERS—BOSTON, MASS.: VL. Adomavičius, P. Bliumas, D. Čibas, K. Gruzdas, R. Lizdeika; BROCKTON, MASS.: L. Reivydas; BROOKLYN, N. Y.: G. Penikas; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Stelmokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, V. Valaitis; ELIZABETH, N. J.: J. A. Ribinski; HARTFORD, CONN.: A. Jeras; LOS ANGELES, CALIF.: Pr. Gasparonis, L. Briedis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: K. Baltrukonis, F. Jakaitis, V. Gruzdis, H. Misliauskas; WASHINGTON, D. C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, ONT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakiauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas; BROOKLYN, N. Y.: Don. Šulaitis;

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS	Administratorius / Business Manager
----------------------	-------------------------------------

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: Plymouth 4-1377

“Lietuvių Dienos” yra sujungtos su “Kalifornijos Lietuviu”.
“Lithuanian Days” is combined with “California Lithuanian”.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 55 centai Single Copy 55 c.
PRENUMERATA metams — \$5.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$5.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif., under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Lithuanian women at the international exhibition held in New York in Nov. 7-13. Shown here is the Lithuanian section, with organizers and national Christmas tree in background. L. to r., seated: Mrs. Jurgėla, Mrs. Varnas, Mrs. Levickas, Mrs. Kregždė and Mrs. Januškaitė-Leskaitis. Looking on is Mrs. Rastenis. Photo V. Maželis.

Back Cover

The Lithuanian R. C. Church of St. John the Baptist in Toronto, Canada.

“LIETUVIŲ DIENŲ” PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:
Baltimore, Md. — K. Bradūnas; A. Česonis
Bayonne, N. J. — A. Pocius.
Boston, Mass. — Rev. J. Klimas; S. Minkus; A. J. Jokubaitis; Lith. Furniture Co.; V. Vakauza; Dz. Giedraitis.
Brockton, Mass. — F. Mandeikis; C. P. Jurgelun; K. Keblinskiene
Brooklyn, N.Y. — “Laima”
Chicago, Ill. — A. Aušurienė; J. Karvelis; A. Kartanas; S. Metricks; St. Penžyla; Shimkus; B. Urbonas; A. Valavičius; K. Babickas; Vl. Būtėnas.
Cicero, Ill. — B. Stangenbergas
Cleveland, Ohio — “Dirva”; V. Rocevičius; P. Joga.
Columbus, Ohio — S. Viscantas
Detroit, Mich. — P. Polteraitis; “Neringa” Vl. Pauža; “Gaiva” Refreshments & Gifts; M. Šimonis.
E. Chicago, Ind. — E. Vilutis
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis; A. Rudzitis
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus
Gardner, Mass. — A. Nakutis.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Greenfield, Mass. — A. W. Dėdinas
Hartford, Conn. — J. Sekys; V. Nenortas; T. Benešiūnas.
Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis
Linden, N. J. — A. Liudvinaitienė.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Miami, Fla. — Kun. A. Tamolunas;
Milwaukee, Wisc. — Pr. Mickevičius.
Newark, N. J. — K. Trečiokas
New Britain, Conn. — J. Liudžius.
Omaha, Nebr. — J. Cicėnas; kun. L. Mus teikis; K. Palšiūnas; E. Ribokienė.
Pittsburgh, Pa. — Frank Žilionis
Philadelphia, Pa. — J. Karaška; H. Mišliauskas; L. Meyer; B. Raugas.
Providence, R. I. — K. Čiočys
Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas; V. Zmuidzinis; Tulip Variety Store - A. Beresnevičius
Shenandoah, Pa. — J. P. Mačiulis.
Stamford, Conn. — J. Siugzda
Waterbury, Conn. — V. Vaitkus, J. Gaidys
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas; J. V. Stanislovaitis.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis; “Amerikos Lietuvis”.
KANADOJE:
Bedford, P. Q. — V. Brilvicas
Edmonton, Alberta — V. Taraškevičius.
Hamilton, Ont. — J. Pleinys; E. Gumbelevičius; Kl. Prielgauskas.
Montreal, Que. — P. Rudinskas; J. Parojus
London, Ont. — K. Kudukis.
St. Catherines, Ont. — A. Dauginaitė
Sault-Ste-Marie, Ont. — V. Mockus
Sudbury, Ont. — V. Montvilas
Ottawa, Ont. — A. Paškevičius.
Pembroke, Ont. — V. Balsys
Toronto, Ont. — V. Aušrotas; A. Kuolas J. Smolskis; J. Mažeika; A. Bajorinas; “Tėviškės Žiburių” knygynas; Time Cigar Store; Tulip Lunch; P. Kairys Grocery; Atlantic Restaurant.
Windsor, Ont. — O. Ražauskienė.
Winnipeg, Man. — S. Bujokas, M. Januška
ANGLIJOJE:
Rev. J. Kuzmickis, 21 Ann Pl., Bradford 5, Yorks.
D. Daunoraitė, 49 Thornton Ave., London W. 4.
K. Rožanskas, 7 Gedlings Grove, Nottingham.

LIETUVIŲ DIENOS

KETURI MENININKAI, dalyvavę koncerte, kurį surengė Rytinių valst. at-kai Hartforde spalio 8-9 d. suvažiavimo proga. Iš kairės į dešinę: pianistas Andrius Kuprevičius, solistas Stasys Baranauskas, solistė L. Mickevičiūtė ir muzikas prof. Vyt. Marijošius,

LITHUANIAN MUSICIANS AND SOLOISTS shown after concert in Hartford, Conn., Oct. 8-9. Left to right: Pianist A. Kuprevičius, Soloists Stasys Baranauskas, L. Mickevičiūtė, and Accompanist Prof. V. Marijošius. Foto V. Maželis

PASAULIS BE TAIKOS

GEDIMINAS GALVA, Chicago, Ill.

Daugelis tautų iškilo ir sunyko, daugelis kultūrų žlugo, iki buvo sulaukti Dangaus palaimos žodžiai: "Garbė Dievui aukštybėse ir taika žemėje geros valios žmonėms" (Lukas 2,14). Iš Dangaus atėjęs apreiškimas žemę priartino prie Dangaus, žmogui pravėrė vartus į Dievą. Žemiškoje nykumoje klaidžiojantis ir taikos ieškantis žmogus sulaukė kelrodžio. O juo yra gera valia būti taikoje su Viešpačiu ir savyje blogą valią apvaldyti.

Žemės sūnūs daug kartų nukrypo nuo teisingo kelio ir vėl nukreipė žvilgsnį į artimą aplinką, kurioje jis jaučiasi lyg amžinai jaugęs. Artuma atplešia jį nuo tolumos, žemės syvai nuo dangaus žadamos palaimos. Ir čia pat, po savo kojomis, Apreiškimo sulaukęs žmogus bando kurti žemiškąjį dangų. Jis, piktos valios pagautas, Gėriui kerštaudamas, jį nori nukeldinti ant žemės. Senasis, mistiškas Faustas, vertęsis alchemija, prisidengia mokslu. Šviečiamajame amžiuje svajota apie Fausto atgimimą. Pozityvistai ištiestomis rankomis laimino jo atėjimą. Mes gi, žengdami iš suirutės į suirutę, matome, kad

mokslas nėra sau tikslu. Jo vaisiai susieti ne vien su pažanga, bet ir su atšiauriausiu naikinimu. Jis gali būti taikos skatintoju, bet ir žmogaus kultūros, jo paties naikintoju, kai žmonės išnyksta gera valia. Šių laikų įvykiai sulaukia dar naujo paliudijimo Špenglerio ir Toynbee išvedžiojimams: kultūros pačios save sugriaua. Jie primena Šv. Petro pranašingus žodžius: "Dangų praskros didelis garsas, o elementai bus ištirpdyti nepaprasto karščio. Žemė ir ant jos esantys kūriniai bus sudeginti" (3,10).

Blogio kerštas

Naujojo Fausto Chicagos laboratorijose sukurtasis alchemijos vaisius atnešė baimę pasaulyje. Vieno svaro uranijaus ar plutono naikinamasis pajėgumas atstoja 26 milijonus svarų normalių sprogmenų. Pastaraisiais metais mokslas sukūrė dar pavojingesnius naikinamuosius ginklus. Nūdien jie nėra kurios vienos valstybės monopolis, bet gerai žinomi abiems rungtyniaujančioms galybėms.

GEDIMINAS GALVA, Chicago, Ill., šiais metais sulaukęs 50 metų amžiaus, kilimo vabalninkėnas, plačios orientacijos ir įžvalgus žurnalistas ir komentatorius. Lietuvoje G. yra ėjęs žemės ūkio ministerio patarėjo, finansų ministerijos ūkio konjunktūros skyriaus viršininko, Prekybos Instituto lektoriaus, Klaipėdos "Ryto" b-vės direktoriaus, Biržų miesto burmistro ir kt. pareigas. Buvo įv. ūkio ir finans. žurnalų redaktorius ir tais klausimais daug rašė periodikoje ir išleido knygų.

GEDIMINAS GALVA, Chicago, Ill., authority on economics and finances. He is active as journalist and civic leader.

Taikos išniekinimas

Pastarojo visuotinio karo pabaigoje pasaulyje įvyko nenumatyti dalykai. Komunistinė Rusija, karo metu vakariečių išgelbėta iš pražūties, tampa viena didžiausių galybių. Šešios valstybės, kurios anksčiau buvo kliūtimi jai iškulti, buvo karo sunaikintos, nusilpnėjo, ar, pvz., Kinija, atiteko jos glėbin. Daugelis tautų paverpta Europoje. Azijoje praverptos durys rusiškajam komunistiniam imperijalizmui.

Maskva, kaitaliodama taktiką, siekia vis labiau įsigalėti laisvajame pasaulyje. Ji visu aršumu puoia laisvąjį pasaulį ir apsigrėždama vėl tariausi, kad laimėtų laiko krašte sutvirtėti, komunistiniuose kraštuose tvirtiau įsigalėti, sukurti neutraliąsias sritis, kurios palengvintų jos ateities užsimojimus. Ji nuolat kalba apie taiką, tačiau prieš akis teturi jėgos panaudojimą. Jos taikos piršimas lydimas karo atgarsių. 1955 m. lapkričio 7 d. marš. Žukovas Kremliaus aikštėje siūlė pasauliui taiką, bet apsigrėžęs skatino revoliucijos paminėjimo dalyvius ginkluotis komunistinę tvirtovę ginti nuo kapitalistinio užpuolimo. Rusai komunistai tris dienas per savaitę kalba apie taiką, bet likusias keturias skiria apsiginklavinimui ir karo kurstymui.

Leninas patyrė, kad ne viską galima atsiekti karu. 1920 m. jis pergyveno karo nesėkmę prie Varšuvos. Jo įpėdinis negalėjo pasidžiaugti 1939-1940 metais Suomijos fronte. II-jame pas. kare komunistai nusvilo. Kremliaus remiamame Korėjos fronte telaimėta taktiškai. Šios pamokos komunistus vertė būti apdaresniais ir karo nepradėti, jei netikras laimėjimas. Jų taktika apima Džingis Kano, Jono Žiauriojo ir Petro I-jo patirtį. Ir kai nūdien komunistai byloja apie taiką, tai reiškia jų taikingumą iki tol, kol atsirastų proga pradėti karą. Taip taika blogos valios žmonių rankose tampa klastinga priemone pasaulį laikyti nuolatinėje įtampoje ir jį nusilpninti.

Vakariečių išsiblaškyimas

Šio meto sutemas didina ne tik Maskvos satrapų klastingoji taika, bet ypač vakariečių nesutarimas. Buvusias Europos galybes persekioja baimė, kad jos bus sunaikintos. Prancūzai ir net anglai lengvai pakimba ant maskviško "sugyvenimo", vad. koegzistencijos kabliuko. Bet Maskvos sugyvenimas yra tiek pat vertas, kiek ir jų taika.

Laisvojo pasaulio atspara JAV-bės pasižymi savo išsiblaškyimu. Čia užtiksimas revoliucinį griežtumą ir konservativizmą, politinę demokratiją ir ūkinę oligarchiją, milžinišką tautybių suvirinimą, nepaprastą laisvę ir viduramžišką raganų persekiojimą, nepriklausomybės meilę ir kovą už privilegijas, visuotinį švietimą ir be-rasčius, labdarą ir gobšumą, krikščionišką pakantą ir "krikščioniškąjį frontą", taikos skelbimą ir preventyvinio karo apraiškas, Paul Bunyan ir George F. Babbitt, Walt Whittman ir Edgar Guest, politinį izoliacionizmą ir tarptautiškumą. Prieštaringus sugretinimus galime tęsti iki begalybės, ir vis dar liks kas neapartato. Jei dėl amerikietiško dvasinio pasaulio galime būti gal ne visai tikrais, tačiau turime pripažinti ūkinį pajėgumą, galingumą ir pažangą. Negalime būti aiškiaregiais, kad laikas nepažeis šio titano, kaip prancūzų Maginot gynybinės linijos.

Amerikiečiai vis svyruoja tarptautinėje politikoje. Nuo izoliacionizmo iki tarptautinio (open door) balansavimo politikos neužtiksimas tiesios linkmės. Neretai amerikiečiai įsikišo į tarptautinius konfliktus, kai gresmė jiems praragėta. Savo pradų neištesėjo, nors jie yra linkę juos sudogmatinti ir sumoralinti. Anksčiau jie buvo lemiančiu talkininku kitiems, šiandieną jie yra vakarietiško pasaulio vadovu. Tas vaidmuo atiteko nuo 1945 m. Nuo to laiko buvo padaryta įvairių šuolių. Daug paskelbta raštų, kuriuose didelėmis raidėmis įrašyta taika, laisvė ir teisingumas, bet iki šio meto vis dar nesurastas kelias garsiesiems pradams įgyvendinti. Jų pavėsyje bandyta pažaboti, sekant ankstesnę anglų politiką, betkurį varžovą ar jų beįsigalinčias sąjungas. Kai išsiblaškę pastarojo karo dūmai, paaiškėjo, kad sunaikinti fašistiniai varžovai yra pakeisti nauja, dar pavojingesne, komunistine, jėga. Karo laimėjimas, dėl tarptautinio nepatyrimo, baigtas politiniu pralaimėjimu. Jis ypač skaudus Vidurio Europoje ir Kinijoje. 1946 m. pavasarį paskelbtoji "Trumano doktrina" ir George F. Kennan sulaikymo (containment) politika tebuvo daliniai veiksmai. Jie susietini, nežiūrint Dulles pradėtos apsupimo politikos, su nelemta pirmųjų konferencija Genevoje, 1955 m. liepos mėn., ir ten pat, spalio-lapkričio mėn. vykusia užsienio reikalų ministerių konferencija, kuri negalėjo patarnauti išlaisvinimui, taikai ir teisingumui.

Pabaiga 7 psl.

VIDURIO IR CENTRINĖS EUROPOS KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ pobūvyje lietuviai su svečiais. Iš k. į d.: Latvijos atstovas prel. Stukelis, LKD pirm. Pr. Vainauskas, svečias iš Prancūzijos E. Turauskas, H. Blazas, svečias iš Vokietijos dr. P. Karvelis, Belgijos senatorius Edmondo Ronse, M. Kižytė, J. Audėnas, S. Narkėliūnaitė, Danijos atstovas Jung-

tinėse tautos M. Lannung, Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas, dr. Vl. Viliamas.

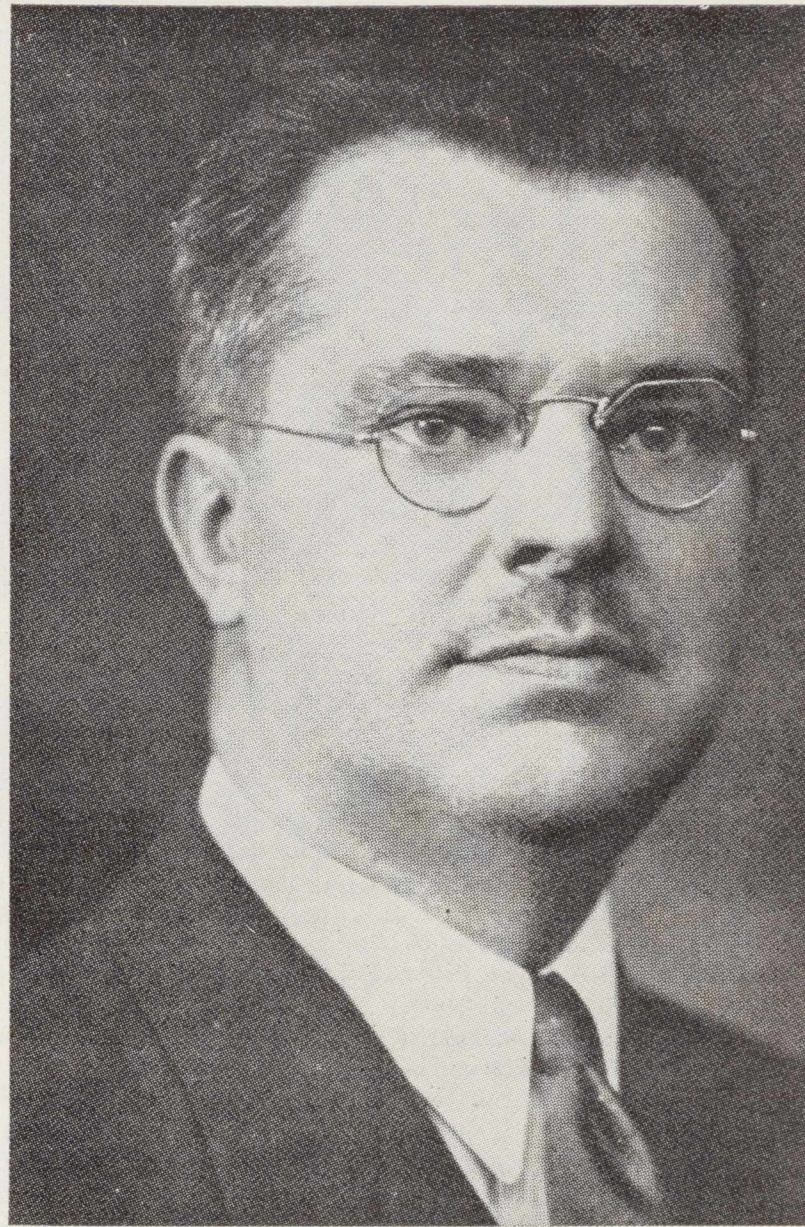
LITHUANIANS AND GUESTS meet at a gathering of Christian Democrats of Middle and Central Europe. Foto V. Maželis.

SEPTYNI PER SEPTYNIAS EUROPOS VALSTYBES. I eilė iš k. į d.: Izabelė Dilienė, Ona Biežienė, M. Bačiūnienė, I. Trečiokienė; II eilė: dr. Stp. Biežis, A. S. Trečiokas ir J. Bačiūnas.

COMPANY OF SEVEN TOUR the Continent: I. to r.: I. Dilienė, O. Biežienė, M. Bačiūnienė, I. Trečiokienė; second row, Dr. S. Biežis, A. S. Trečiokas, J. Bačiūnas. Group saw seven countries in fall visit.

DR. STEPONAS BIEŽIS, Chicago, Ill., Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas.

DR. STEPONAS BIEŽIS, Chicago, Ill., head of the Lithuanian-American National League.

PER SEPTYNIAS EUROPOS VALSTYBES

Dr. Steponas Biežis dalinasi įspūdžiais iš kelionės po Europą

— Kur teko lankytis?

— Aplankėme septynias Europos valstybes: Italiją, Vatikaną, Šveicariją, Austriją, Vokietiją, Prancūziją ir Angliją.

— Kas labiausiai patiko?

— Tiek daug gražaus matyta, kad nežinau nė nuo ko pradėti. Pradėsiu iš eilės — nuo Italijos. Čia labiausia mūsų dėmesį patraukė atkasamas Pompėjaus miestas, kurį staigus Vezuviiaus ugniakalnio išsiveržimas 79-tais metais sunaikino, užversdamas lava, degančia žeme ir karštais pelenais. Šios baisios katastrofos metu daug nespėjusių ir negalėjusių pabėgti žuvo. Atkasinėjimui rodo aukštą tų laikų meną. Išlikusios tapybos liekanos ant sienų ir kitur tiesiog stebina šių dienų menininkus, kurie, sakoma, ir iki šiol nėra susekę tų laikų dažų aukštos sudėties kokybės, kad galėjo taip aiškiai ir skaisčiai išlaikyti savo spalvas.

Senovės Romos aukšta, stipri akmenų siena, apsupanti to laiko visą miestą apsigynimui nuo priešų užpuolimų ir iki šiol gerai išsilaikiusi, žiūrovą stebina tų laikų žmonių sumanumu, apskaičiavimais ir didžiulėmis pastangomis.

Koliziejus (amfiteatras) statytas pirmajame šimtmečiuje ir dabar dar gerai išsilaikęs, yra tikra įdomybė tiek savo didumu, talpinas daugiau kaip 40.000 žmonių, tiek ypatingai savo paskirtimi. Čia ciesaoriai, didžiūnai ir bendrai tų laikų aristokratija rinkdavosi savotiškai linksminis: kartais teatru, bet dažniau pasigėrėti žmonių krauju. Būdavo, suvaro į areną krikščionis ar šiaip jau įtartinus ir nusikaltusius to laiko režimui beginklius žmones, o iš narvų išleidžia arenon išalkusius liūtus, kurie puldavo nekaltas aukas ir sudraskydavo. Reikia stebėtis tokiu skoniu anų laikų didžiūnų, kurie iš tų žiaurių scenų turėdavo malonumo...

Aplankėme išgarsėjusias Romos katakombas. Tai didžiulis rezginy su gilių, siaurų urvų su keliais įėjimais ir išėjimais užmiestyje. Tada persekiojami ir be pasigailėjimo naikinami krikščionys, kaip šiais laikais naikinama lietuvių tauta, išsikasę tuos urvus, kad slapta galėtų susirinkę melstis, dvasioje stiprintis ir išlaikyti savo idealus. Čia urvo sienoje iškirtę kapą jie krikščioniškai ir laidodavosi. Ilgainiui patys persekiojami žuvo, nenugalėję tikro pasiryžimo ir dvasios kilnumo.

Europoje gražiausias kraštas, tai nedidelė, kalnuota, vos penkių milijonų gyventojų Šveicarija, kuri savo gamtos grožiu, viduriniu sušitvarkymu, patriotiškumu, mandagumu ir aukšta kultūra pralenkia kitus kraštus ir tikrai arti prie keliautojo širdies.

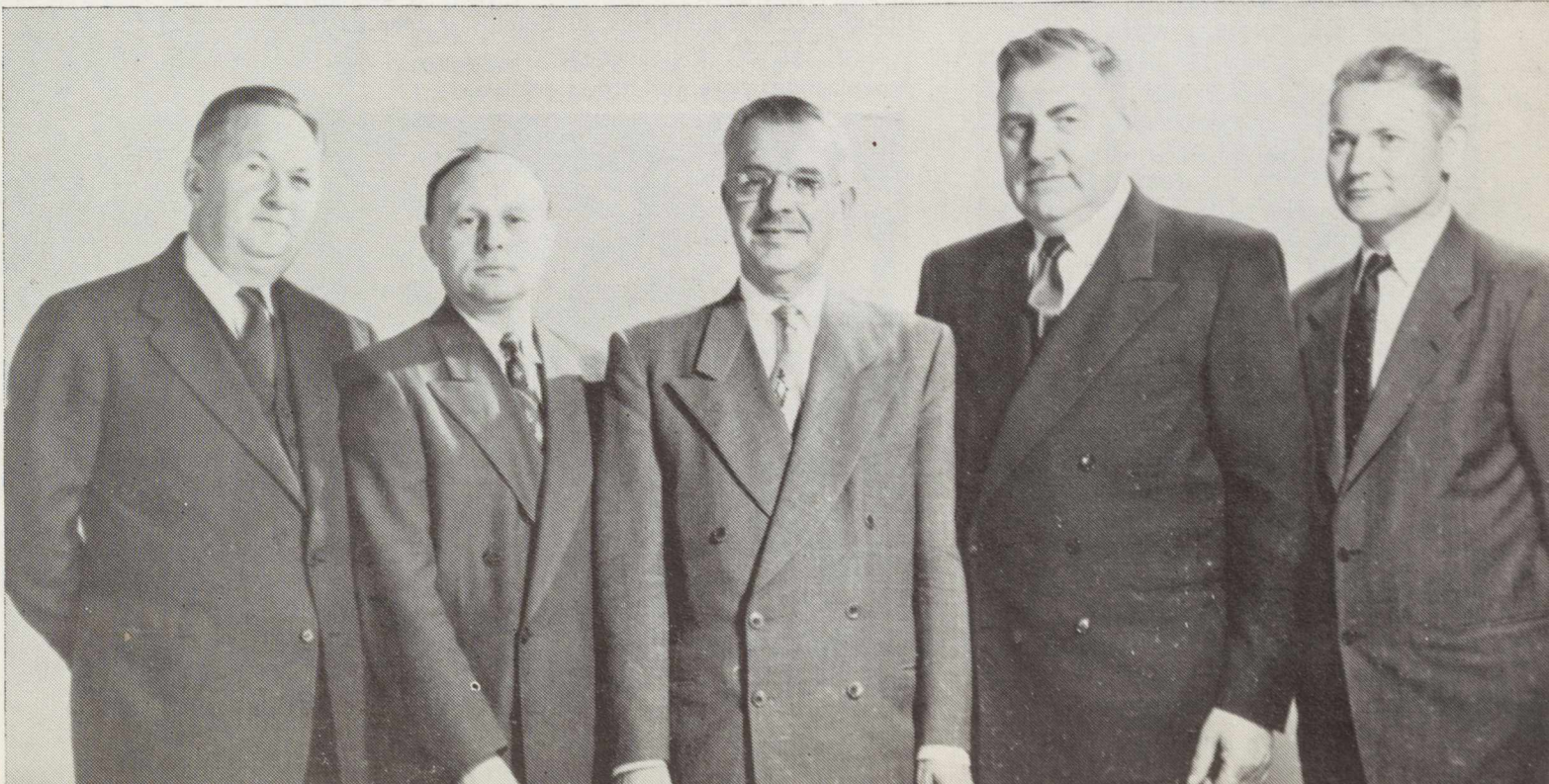
Vatikano muziejaus įdomybės ir šv. Petro Bazilikos architektūrą ir grožį vargiai ir talentingiausias poetas pajėgtų tiksliai apsaityti. Čia tiek daug meno, skulptūros ir istorijos su-

krauta, kad trumpai atpasakoti neįmanoma. Tik asmeniškai apsilankęs ir pastudijavęs tegali pamatyti tikrą menininkų kūrybos ir vaizduotės didybę.

— Ar Europa, ypač Vokietija, vis dar paskendusi griuvėsiuose? Jei materialinių griuvėsių nebematyti, kaip naikinami ar mažinami dvasiniai griuvėsiai?

— Karo griuvėsių vis dar esama, ypač Vokietijoje, kuri, sako, buvusi daugiausia išgriauta. Atstatyti pastatai visur moderniškai ir gražūs. Žinantieji pasakoja, kad Amerikos Maršalo planas daugiausia patarnavo visokiam atsistatymui. Apskritai imant, Europos žmonės gerai apsirengę, sočiai valgo, daug vyno geria, seni ir maži, kavinės ir teatrai perpildyti, krautuvės visur užverstos visokiomis prekėmis. Žodžiu, gyvenimas atrodo visai normalus. Amerikoniško skubėjimo Europoje nėra. Čia jie pamažu juda, ilgai valgo, niekur neskuba ir vėlai eina gulti. Geriau padarytų, jei gerokai sumažintų vyno, o daugiau gertų pieno ir vandens.

Europos lietuviuose dvasinių griuvėsių devynios galybės. Prisiklausius iš visokių šaltinių,

AMERIKOS LIET. TAUTINĖS SĄJUNGOS valdyba. Iš k. į d.: adv. A. Lapinskas, išdininkas, dr. B. Dirmeikis, II vicepirm., dr. Stp. Biežis, pirmininkas, dr. J. Bartkus, I vicepirm., inž. J. Jurkūnas, sekretorius.

OFFICERS of the Lithuanian-American National League.

MŪSŲ KELIAUNINKŲ GRUPĖ laive Queen Elizabeth 1955 spalio 22 d. Amerikos Turizmo Agentų Draugijos posėdyje. Iš k. į d.: Ona Biežienė, M. Bačiūnienė, Ieva Trečiokienė, Miss švedė, ir dr. Stp. Biežis (A. Trečiokas su kita grupe). Amerikos Turizmo Agentų Drjos posėdis (ASTA) įvyko Berne, Šveicarijoje; tai buvo 25 metų jubiliejinė konferencija, kuri baigta laive grįžtant namo.

LITHUANIANS ATTEND A MEETING OF AMERICAN TOURIST AGENTS aboard the Queen Elizabeth enroute back to the U. S. in October.

neatrodo, kad tie dvasiniai griuvėsiai mažėtų. Greičiausia, nenormalios gyvenimo sąlygos palaužė dvasinę lygsvarą ir kai kuriems sunku realiai galvoti. Reikia konstatuoti faktą, kad sveikai galvojančių sudaro daugumą. Tačiau, kaip atrodo, bus reikalinga labai išmintingo ir drąsaus architekto, kuris sugebėtų pagal šių dienų reikalavimus dvasinius griuvėsius moderniškai atstatyti.

— Kokie įspūdžiai iš Vliko?

— Vlike mus visus priėmė labai draugiškai ir maloniai. Su jo vadovybe plačiai išsikalbėta jo ir visų lietuvių rūpimais uždaviniais. Ypač paliesta nesutarimai viduje ir su Lietuvos Diplomatinės Tarnybos organais. Prieita bendros išvados, kurią patį Vliko vadovybė pasiūlė, kad Vlikas reikalingas perorganizavimo ta prasme, kad galėtų savo darbus tiksliai suderinti su visais kitais Lietuvos laisvinimo veiksniais ir visus darbus dirbti tikrai vieningai. Šis Vliko pareiškimas mums atrodė nuoširdus ir pageidautinas įvykdyti kuo artimiausioje ateityje. Reikia tikėtis, kad Vliko pasiūlymas ir noras vainikuosis visišku susitarimu visų vieningam darbui, ir bus atidėti sroviniai ar asmeniniai kaprizai.

— Kokios likusių Vokietijoje lietuvių nuotaikos, kiek jų yra ir kuo jie labiausiai nusiskundžia?

— Visi trokšta išemigruoti, pirmoje vietoje į JAV-bes. Su kuriais teko susitikti ir išsikalbėti, patyrėme, kad bendra nuotaika gana pakili. Nusiminimas ir desperacija nepalaužė jų. Jie nuoširdžiai sielojasi ir dirba kiek galėdami Lietuvos laisvinimo reikalui ir lietuvių išlaikymui vietoje. Jiems optimizmo netrūksta. Apskaičiuojama, kad Vokietijoje dar yra apie 8000, kurių daugumos sveikata palaužta džiūvos ar kitų ligų, ir tai dažniausiai ir trukdo jiems išvykti. Kai kurie yra sulaikyti dėl politinių motyvų, — sakoma, daugiausia dėl nepagrįstų įskundimų. BALFo pirmininko kan. dr. J. Končiaus ir išdininko A. S. Trečioko pareiškimais, dar yra pro-

gos įvažiuoti į JAV-bes iki 1000 asmenų, t. k. tuoju reikia sponsorių, kurių vis dar trūksta.

Didžiausias nusiskundimas, tai sunkumai gauti lengvesnių darbų, kadangi sunkių dėl sumenkėjusios sveikatos nepajėgia dirbti. Yra ligoninėse šiuo laiku tokių, kurie iš viso negali dirbti, kad ir lengvą darbą. Teko užėti ir tokių, kurie gyvena su puse, su trečdaliu ar mažiau plaučių, vis džiūvos sukoneveikti dėl vargo, skurdo ir alkio karo metu ir pokariniais metais. Jiems pagalba būtinai reikalinga dabar ir, greičiausiai, neribotai ateičiai. BALFo nuoširdžios pastangos yra jų tikroji pagoda ir daugeliui vieningas šaltinis šiaip taip ir pačią gyvybę palaikyti. Amerikos lietuviai, praeityje parodę daug geros širdies, turės ir ateityje tesėti, kad mūsų broliai ir sesės galėtų gyvi išlikti.

— Kokie įspūdžiai iš susitikimo su mūsų diplomatais Europoje: S. Lozoraičiu, S. Girdvainiu Romoje, dr. S. Bačkio Paryžiuje ir B. K. Balučiu Londone?

Jie mus priėmė labai šiltai, su ruošė pobūvius, kuriuose turėjome progų susipažinti su daugeliu lietuvių ir keletu užsieniečių pareigūnų. Privačiai teko plačiai iš-

sikalbėti ir patirti kokių sunkumų ir painių problemų jiems pasitaiko. einant savo pareigas ir dirbant Lietuvos laisvinimo byloje. Teko susipažinti su kai kuriais oficialiais dokumentais, tarp jų ir su pagarsėjusia telegrama, datuota 1940 m. birželio 1, pagal kurią min. Lozoraitis skiriamas Lietuvos Diplomatijos šefu. Jis kopiją man įteikė. Bendras įspūdis tokis, kad jie visi dirba atsakingą darbą ir su didžiausiu pasišventimu gina Lietuvos reikalus, nepraleisdami nė vienos progos. Visuomenė jų darbus mažai pastebi, nes tai nėra reklaminio ir viešo pobūdžio darbai. Jie gyvena gana kukliai ir labai ekonomiškai. Tik tai ir sulaiko jų darbų plėtimą ir didesnę judrumą, kas tikrai pageidautina. Jie giliai įsitikinę visišku Lietuvos išlaisvinimu.

— Ar keliavote kaip privatus asmuo, ar teko kur reprezentuoti kaip ALT Sąjungos pirmininkui, ar kaip SLA atstovui?

— Daugiausia kaip privatus asmuo. Tačiau buvo atsitikimų ir reikalo pasisakyti reprezentuojant šias organizacijas, ypač viešo pobūdžio pasisakymais ir kitais atsitikimais.

— Ar neteko prabilti į Lietuvos žmones anapus geležinės uždangos Europos radijo bangomis?

— Taip, dviem atvejais. Pirmą — Romoje, kur dr. J. Gailius, lietuviškos va'andos vedėjas sudarė sąlygas prabilti į Lietuvą. Antrą — Muenchene. Vokietijoje per Amerikos Balsą lietuvių sekcijoj, kurios

vedėju yra Juozas Laučka. Abi stotys kas dieną transliuoja į Lietuvą laisvojo pasaulio žinias, lietuvišką muziką ir liet. gyvenimo informacijas.

Savo jaukioje rezidencijoje Laučka ir jo maloni ponis mus svečius tikrai karališkai vaišino visą vakarą. Besisvečiuojant visų dėmesį traukė Laučků vaikai — dvi dukterys ir sūnus — savo mandagiu elgesiu, o ypač gryna lietuviška kalba, neišskiriant jauniausios ketverių metų, kurių ir lietuviška tarmė ir gramatika be klaidų. Jie niekada nenutautės, sekdami savo tėvų, nuoširdžių patriotų pėdomis. Iš šios pavyzdingos šeimos daugel kas gali pasimokyti tikro lietuviškumo.

— Girdėjome, kad buvote anankės Vasario 16-tos gimnaziją. Kaip ši gimnazija atrodė Jums ir kokios nuotaikos joje vyrauja?

— Patsai namas didelis, erdvus ir senas, bet stiprus, lengvai pragyvens dabar lankančiųjų studentų anūkus. Šiuo metu ją lanko 160 mokinių, berniukų ir mergaičių. Jie visi judrūs, energingi ir sveikai atrodą. Bendra jų nuotaika labai gera. Vadovybės ir mokytojų sugyvenimas sklandus. Visi mokiniai gražiai kalba lietuviškai ir, kas svarbiausia, jie auklėjami lietuviškoje, patriotinėje dvasioje. Neretai atvyksta nemokėdami lietuviškai, bet po metų kitų jau gražiai kalba ir rašo. Tarp savęs mokiniai kalba tik lietuviškai, kas buvo tikrai malonu girdėti.

PASIKALBĖJIMO PABAIGA 7 PSL.

ŠV. KAZIMIERO LIET. KOLEGIJOS SODE, Romoje. Iš k. į d.: kun. dr. V. Balčiūnas, dr. Stp. Biežis, A. Trečiokas, koleg. stud. kunigas, O. Biežienė, kun. J. Vaškas, MIC, marijonų kongr. vicegener. kun. Gorinas, kun. stud., J. Bačiūnas ir Stp. Vykintas.

INFORMAL GATHERING on the grounds of St. Casimir's Lith. College in Rome.

ROMOJE PRIE ŠV. PETRO BAZILIKOS. Iš k. į d.: I. Dilienė, dr. Stp. Biežis, M. Bačiūnienė, S. Lozoraitis, Jr. ir Ieva A. S. Trečiokai. Matyti fontanas ir dalis kolonų, supančių aikštę.

SIGHTSEERS STOP TO TAKE PICTURES in front of St. Peter's Basilica. In background can be seen fountain and part of columns enclosing square.

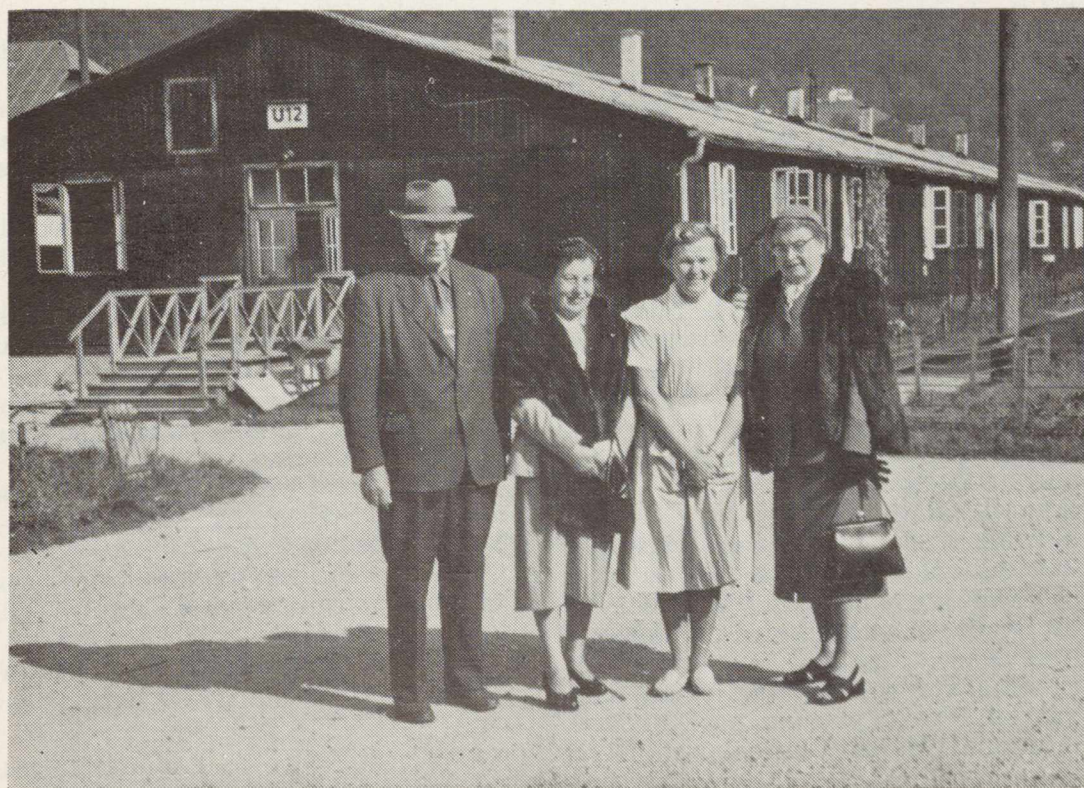
3-JŲ PĖDŲ AUKŠČIO 42 METŲ VYRAS iš Kėdainių, Pranas Skurvintas, kurį sutiko mūsų keleiviai Miunchene, Vokietijoje, cirko neužaugę tarpe, apsilankę garsioje Oktoberfest šventėje. Pranas tuoj pasisakė esąs lietuvis, parodė tautinių spalvų ženklelį ir mielai su poniomis — Iz. Diliene ir I. Trečiokiene — nusifotografavo. Foto dr. J. Končius.

LITHUANIAN VISITORS TO THE OKTOBERFEST in Munich, Germany, this fall dropped in at the circus and met Lithuanian Tom-Thumb Pranas Skurvintas, 42-year-old midget from Kėdainiai, Lithuania.

Šį rudenį septyni JAV-bių lietuviai veikėjai aplankė septynias Europos valstybes, susipažino su lietuvių tremtinių gyvenimo sąlygomis, aplankė Vliką, atstovybes, Vasario 16 gimnaziją, Lietuvių Sodybą Londone ir kt. institucijas.

Keliavo: Amerikos lietuvių Tautinės Sąjungos pirm. dr. Stp. Biežis su žmona, ALT valdybos narys ir 9 metus BALFo išdininkas A. S. Trečiokas su žmona, Am. liet. biz-

nierius ir veikėjas J. Bačiūnas su žmona ir SLA veikėja Izabelė Dilienė. Jų kelionės tikslus ir išpildžius išsamiai nupasakoja dr. Stp. Biežis pasikabėjime su mūsų red. nariu. Tą žodžių vaizdą gražiai papildė iš įvairių kelionės vietų foto nuotraukos. Šio psl. nuotraukos vaizduoja A. S. Trečiokų kelionę. Įdomu pažymėti, kad A. S. Trečiokas per Atlantą plaukė 26-tą kartą (ponia Trečiokienė 11-tą) ir šis kartas buvęs įdomiausias.

BAVARIJOS KALNUOSE, kur prieš II pas. karą Hitleris ir Goeringas turėjo savo poilsio planavimo slėptuves. 1955 spalio 2, pasinaudodami kan. dr. Končiaus automobiliu ir patarnavimu, p. Trečiokai buvo įvažiavę į šį nepaprastą 5,274 pėdų aukščio kalną. Iš k. į d.: A. S. Trečiokas, I. Trečiokienė ir Iz. Dilienė. Fotografavo dr. J. Končius.

LITHUANIANS VISITING THE EAGLE'S NEST in the mountains of Bavaria. Mountain (5,274 ft.high) was hidden retreat of Hitler and Goering during the last war.

Pabaiga iš 6 psl.

Tai vis vadovybės tikslios programos vaisiai. Netenka abejoti, kad šis lietuvių židinys neužgesnės toliau. Tik yra viena būtina sąlyga: mes ją turime remti. Jos palaikymui ir pažangai įdėtas mūsų doleris atneš didelį lietuvių kapitalą.

— Kokių uždavinių imasi šiuo metu Am. L. Tautinė S-ga, kuriai Jūs, Daktare, dabar vadovaujate?

— Trumpai atsakant, jos aktualiųjų darbų ir siekimų plane yra: Kelti mūsų jaunimo lietuvių pastangas, stengiantis jį sulaukyti nuo nutautėjimo; skleisti amerikiečiams lietuvių kultūrinės vertybes, ugdati naujas kultūrinės apraiškas; stipriau prisidėti ir kitus skatinti remti Vasario 16 gimnazijos išlaikymą; intensyviau remti lietuvių pastangas Lietuvos laisvinimo byloje, ypač glaudžiai talkinant ALTui; ir populiariai Amerikos visuomenėje minti, kad pavergtųjų išsilaisvinimas yra glaudžiai susijęs su JAV laisvės yra glaudžiai susijęs su JAV laisve.

— Ko Jūs, kaip A. L. Tautinės Sąjungos pirmininkas, pageidautumėte našesnio Lietuvos laisvinimo darbo koordinavime?

— Jau ne nuo dabar mūsų visuomenė junta įvairių lietuviškų veiksmų nesutarimus. Tie nesutarimai ir net aštrūs ginčai dažnai atima daugiau laiko ir energijos, negu belieka laisvinimo darbams. Tokia padėtis žalinga ir neveda prie tikslo. O svarbiausia, kad mūsų patriotingąją visuomenę erzina, ją skaldo ir verčia nebepasitikėti vadais ir veiksniais. Taip ilgiau veikti nedera. Mūsų nuoširdus asmeninis pageidavimas yra, kad nesutariantieji, užmiršę praeities ginčus ir klaidas, suėję kaip brolis su broliu tartųsi, išsiaiškintų ir tikrai susitartų šiam šventam darbui—Lietuvos laisvei. Tegul kiekvienas veiksnys dirba tai, ką jis gali ir ko jo paskirties uždavinys reikalauja. Bendras darbas turi būti statomas ant koordinacijos pagrindo, laikantis savo uždavinių rėmų. Tam reikia daug gerų ir ne tik gerų norų, bet ir geros valios. Noriu tikėti, kad lietuviams to dar netrūksta.

BALFO IŽD. TREČIOKAS ir pirm. dr. J. Končius 1955 spalio 2 aplankė stovyklą Salzburge, kur tremtiniai labai skurdžiai gyvena — barakai apgriuvē ir drėgni, drabužių trūksta, maistas menkas. Iš k. į d.: A. S. Trečiokas, Iz. Dilienė, Balfio bendradarbis Vokietaitė ir I. Trečiokienė.

BALF Director Dr. Končius and Treasurer Trečiokas on tour of Germany found living conditions poor among Lithuanian refugees living in Salzburg, Austria.

Pasaulis be taikos

PABAIGA IŠ 4 PSL.

Amerikiečių skelbiamoji moralė politikoje lyg pamirštama, kaip ir žadėtas šventasis tautų išlaisvinimas. Vargu ar tai sugretintina su Salamono išmintimi, kai nutyli pradai, liečiantys vergijoje atsidūrusias tautas, nes tik pavergtųjų išlaisvinimas gali patarnauti ne vien kenčiantiems, bet ir patiems amerikiečiams laisvę išlaikyti. Mes gerbiame amerikiečius už jų laisvą santvarką, bet ir maldaujame juos, pasiėmus pasaulio vadovavimą, nepamiršti tautų, atidavusių savo duoklę pasaulio civilizacijai ir kultūrai, gerbti jų laisvę, kaip savąją. Tebūnie paminėti veik prieš penkis šimtmečius tarti Pico della Mirandola žodžiai: "Turėsi jėgą, kuri tave nužemins ir priartins gyvuliškam gyvenimui. Ir vėl turėsi jėgą, kuri susieta su tavo sąžinės sprendimu, ir ji tave iškels, nes yra dieviška."

Gyvuliškoji taika yra paremta gyvuliška jėga ir baime. Dieviškoji taika — sąžinės balsu, gera valia, tarpusavio sugyvenimu ir subrendusių laisvės. Komunistinė Rusija atstovauja pirmajai. Yra ir kitos taikos atstovų. Ar jie žino, kur eina ir kur besekančius veda? Laukiamas atsakymas nušvies, kas mūsų laukia: taika, laisvė, tolimesnė pažanga, ar vergija, kuriai viešpataujant, žemė virs kapinynu, dirvonuojančiu ir pilnu piktžolių. Jei mes pelnysime vergiją, turės praslinkti ištisi šimtmečiai, iki išaugs nauja visuomeninė santvarka ir nauja kultūra.

PONIA TREČIOKIENĖ ir kiti keleiviai Lietuvių Sodyboje prie Londono.

FRIENDS STROLLING ON LITHUANIAN FARM near London, England.

RAŠYTOJAS BALYS GRAŽULIS, Flushing, Mich.

BALYS GRAŽULIS, Flushing, Mich., author. His short story appears on this page.

Balys Gražulis spaudoje bendradarbiauja nuo 1934 metų, rašydamas noveles ir humoreskas. 1941-4 dirbdamas Kauno radijofone, parašė keliasdešimt radijo vaidinimų. Pirmasis ir iki šiol vienintelis beletristikos rinkinys "Brydė rugiuose" (1947) autorių reprezentuoja kaip realistinio žanro rašytoją, vietomis linkstantį į romantiką, bet daugiausia į satyrą. Pastaroji linkmė, kaip matyti iš ankstesniųjų novelių — Lenktynės į kapus, Skambutis ir pn. — ir iš čia spausdinamo dalyko, yra sekmingiausia ir Gražuljo kūrybai charakteringiausia. Autorius taikliai pagauna ir karčiai parodo gyvenimo ir žmonių būdo kraštutinumus ir juos beletristiškai apipavidalinęs, atiduoda skaitytoio teismui.

TAIP JAU MUMS EINASI

BALYS GRAŽULIS

Dar iš vakaro, Petrėnas pasijuto nekaip. Buvo pavargęs, vis raivėsi, tingėjo kalbėti. O naktį blogai miegojo. Tai šalta darėsi, tai vėl prakaitas išmušdavo. Ir nosį sloga užkimšo. Gerklė išdžiuvo. Atsikėlęs anksti ryte į darbą eiti pajuto silpnumą kojose. Net susverdėjo į virtuvę eidamas. Ir tokia bloga nuotaila apėmė, kad net koku darėsi pagalvojus apie darbą.

Užkaitęs kavą jis nėjo rengtis, bet grįžo į miegamąjį termometro ieškoti. Pasigraibęs spintelės stalčiuje, surado termometrą ir, pakišęs po pažastim, vėl nuėjo virtuvėn. Kol kava užvirė, ir termometras prišilo.

—O! — apygarsiai nusistebėjo jis. — Net pusę laipsnio pakilo. — Ir tada jis pasijuto sergąs. Tik pažvelgė į termometrą ir subliuško. — Jis net pradžiugo prisimines, kad tai ketvirtadienio rytas. Tik dvi dienos iki savaitgalio. Kokia laimė! Jei taip pirmadienį, visa savaitė niekais nueitų. Dabar gi tik dvi darbo dienos pražus. Keturias dienas il-

sėsis ir tik dvi į nuostolį. Nebloga! Pagerėjusia nuotaika jis išgėrė puoduką kavos ir grįžo lovon.

Jam besiklostant prabudo žmona.

—Kuri valanda? Ar dar tau ne laikas keltis? — teiravosi užmiegotu balsu.

—Nevažiuosiu. Nekaip jaučiuosi, — perdėtu ligonio balsu atsakė jis. — Sloga turbūt ar koks galas. Visus kaulus laužo... Ir karščio turiu. Trisdešimt septyni ir trys dešimtios.

Dabar žmona iš karto atsisėdo lovoje.

—Tai dabar, gražiausia! Dar to betrukė, — nusigando jina. Ir patylėjusi, linguodama galvą, pridėjo: — Taip jau mums einasi. Nieko nepadarysi...

Petrėnas pyktelėjo:

—Ko tu čia aimanuoji, juk nemirštu. Pagulėsiu dieną — ir viskas. Visi serga, toki orai dabar.

—Pagulėsi... Ot, diena ir nuėjo šuniui ant uodegos. Ir dar nežinia, kada atsikelsi. Ai, sakau, taip jau mums einasi: kur trumpa, ten ir trūksta.

Petrėnui pasidarė nesmagu, lyg kuo nusikaltęs būtų, lyg kas. Gulėjo ir niršo. O žmona tuo tarpu jau knisosi po spintelės aspirino.

—Ir kaip tyčia aspirino nėra! — trankiai pastumdama stalčių pyko.

—Jau kad einasi, tai einasi. O dar sakiau šeštadienį rankinuką nusipirksiu. Va, tau ir rankinukas! Taip jau mums visada... Ne viena nelaimė, tai kita...

—Kokios čia nelaimės? — neiškentė Petrėnas. — Duok, Dieve, kad blogiau nebūtų.

—Kokios nelaimės! Lyg jis nežino. Ana, prieš Kalėdas Juozukas kelias dienas išgulėjo. Paskui automobilis... O jis dar sako.

—Koks automobilis? — pakėlė galvą Petrėnas.

—Ar jau užmiršai? Ar netaisei praėjusią savaitę?

—Eik, tu!.. Pusanthro dolerio kaštavo.

—Gera, kad tik tiek, džiau kis. O kitiems nė to nereikia. O vaistai tai nekaštuoja, ką?

—Ką tu čia zirzi, — dejavo Petrėnas, — lyg aš kaltas būčiau. Ir taip gerai išsilaikiau. Pirmą kartą per trejus metus namie palikau.

—Niekas tavęs nekaltina. Aš tik sakau, kad taip jau mums einasi. Nieko nepadarysi.

Po valandėlės žmona išvirė arbatos su citrina, pagirdė Petrėną, apkamšė ir paliko vieną miegamajam. Tačiau užmigti Petrėnui nesisekė. Lyg ir šaltis krėtė, buvo susierzines. O netrukus ir vaikui sukilo.

—Nesidaužyk, aitvarai jūs, — unkstė žmona. — Tėvelis serga.

—Tėvelis serga! — sušuko Juozukas su Aldute ir nērė miegamajin tėvelio pažiūrėti.

—Kokia čia liga, e... — ramino vaikus Petrėnas šypsodamasis. — Tinginys, daugiau nieko.

—Mamyte, ar gali man duoti dešimtį centų, — prašė Juozukas. — Noriu saldainių nusipirkti. Visi vaikai perka.

—Kaip tau negėda, Juozuk, — atšovė motina, — tėvelis serga, o tu saldainių nori. Juk žinai, kad tėvelis dabar neuždirba.

—Žinau, mamyte, bet man tik dešimt centų, — maldavo Juozukas.

—Vaikeli, vaikeli, galim sulaukti, kad nei duonelės pakrimsti nebus. Kad ir vaikai dabar, niekas jiems nerūpi. Tėvas serga, o jie pinigų švaistyti, — skundėsi žmona.

Išdrožusi pamokslą, motina išstūmė Juozuką į mokyklą. Juozukas išėjo, o Aldutė prie tėvelio.

—Tėveli, kodėl tu sergi?

Motina už jos:

—Nevargink tėvelio, Aldute. Mat, kad serga. Ir nelįsk prie jo, susirgsi dar. — Ir vyrui priekaištingai: — Kad ir tu, visai proto neturi. Negana, kad pats sergi, dar ir kitus užkrėsti nori. Juk žinai, kad nelaimė nelaimė veja.

Po kiek laiko Petrėnas užsnūdo. Prižadino jį žmonos balsas prie telefono. Kalbėjo ji su Petriūniene.

—Ak, sakau, ponja, kai jau prasi-dėda, tai ir galo nėra. Tik Juozuką išlyginom — automobilis sugriuvo. Tą sutaisėm — ir jis pats atsigulė. Žinot, ką reiškia sirgti. Doktorai, vaistai. Visi tik lupa...

—Ar nenustosi! — suriko Petrėnas — Sučiaudėjau, o tu jau visam miestui skelbi.

Susierzinęs jis užsidegė cigaretę. Tik užsirūkė, o žmona prie jo:

—Dar ko nebuvo! Rūkyt užsimanė. Kada tu pasveiksi, taip darydamas. Kad ir žmogus! Ir vaikai maži, ir namas neišmokėtas, o jam nei galvon. Pražudyt mus nori, ar ką? Žmonai išėjus į miestą aspirino

pirkti, Petrėnas išlipo iš lovos ir susirado knygą. Bent literatūros almanachą užbaigs skaityti. Nespėjo pradėti, žmona jau namie.

—Argi dabar laikas skaityti? Iš-tumeis. Kada tu pasveiksi. Ir kaip tau į galvą lenda tokiu metu.

Paduodama aspiriną, ji vėl palin-gavo galvą:

—Štai tau ir rankinukas. Va, kur nuėjo... Žinojau, kad taip bus. Visada mums taip.

Po pietų atėjo paštas.

—Gal kas naujo? Laiškų yra? — teiravosi Petrėnas.

—Še, pasidžiauk, — numetė jam laišką šypsodamasi.

Petrėnas perskaitė, patylėjo ir n-drąsiai tarė:

—Kągi, reikia pasiųst porą dole-rių. Gal kada mūsų vaikus sušėps.

—Taip ir maniau! — nusikvatojo ji. — Nemato, kad pačiam tuoj pašalpos reikės, o kitiems siųsti nori. Ir ką siųsi, jei neuždirbi. Kad ir žmonės! Tik plėšt, tik zaunyt. Niekam nerūpi, kad sergi. Duok ir gana. Visiem duok, o tau niekas. Čia tam, o dabar studentams. Dar ko nebuvo.

Petrėnas norėjo atsikirsti, bet susilaikė. Ar ją nuginčysi? O ir ginčytis ne kas, kai lovoj guli. Ne-uždirbi — ir baigta. "Turbūt pats nelabasis pagundė mane susirgti. O dar kiti sako, kad velnio nėra", niršo neturėdamas ką veikti, nedrįs-damas prasižioti. Iš lovos išlipti žmona neleido. Pusryčiai lovoje, pietūs lovoje.

Po pietų paskambino žmonai Jan-kauskienė, ieškodama kompanijonės į kiną eiti. Jiedvi visada drauge ei-davo. Tos filmos žiūrėti žmona ruošėsi visą savaitę. Petrėnas žinojo, kad šiandien paskutinis vakaras. Rytoj pakeis... "Bent vakare atsi-gausiu", guodėsi jis. Kur tau!

—Oi, ponja ne malonumai man dabar galvoj, — dejavo žmona, — va tik iš miesto su vaistais parbėgau. Žinot, kokios išlaidos... O sirgdama neuždirbsi.

Petrėnas tyliai nusikeikė.

—Tai kažin, gal daktarą pašaukus? Kaip tu manai? — padėjusi ragelį paklausė žmona.

—Kam reikia! — piktokai atkirto Petrėnas. — Man jau dabar geriau, manau, kad rytoj galėsiu į darbą eiti.

—Niekur tu neisi! — užkirto žmo-na. — Susirgai, tai ir gulėk. Geriau porą dienų prarasti, negu porą mėnesių.

Tuo po to atėjo Putriūnas.

—Užgirdau, jog miršti, tai atsku-bėjau grabnyčios uždegti, — juokavo jis.

—Kokia čia liga, pats žinai, — daugiau žmonai, negu Putriūnui, at-sakė Petrėnas.

—Sekasi tau! Tvarsaisi lovoje, o aš dirbu kaip jautis. Nei ligos ima, nei blusos kanda. Ir pasilsėt nėra kada, — tratėjo Putriūnas.

Petrėnas bandė jam akį pamerkti, kad nustotų, bet žmona pirmiau įsi-kišo, negu Putriūnas pastebėjo.

—Tokį poilsį ir pats gali turėti. Nepavydim. Kad ir rytoj! — piktai drožė ji.

Taip nukirstas Putriūnas sumišo. Atsiprašė už juokus, pakalbėjo apie orą ir nērė namo.

—Gera jam sirgti. Kas jam! Tik tokių net perkūnas netrenkia, — jam išėjus metė žmona.

—Ko tu čia ant žmogaus. Jis pats neseniai sirgo ir žino. Pati žinai, kokia jo sveikata.

—Jis gali sirgti. Kas jam. Turtin-gam liga tik pramoga. O tu susirgai — ir turi.

PABAIGA 12 PSL.

Sofija Tomarienė

VAIVORYKSTĖ

Dainuosiu dainą apie Vaivos rykštę
Iš septynių spalvotų žagarių.
Niūrus dangus melsvai pradėjo blykšti,
Ir pamažu lašnojo sidabru.

Išdykėlė juodplaukė laumė Vaiva
Nubrėžė rykštę taką danguje.
Įsėdusi į šviesų oro laivą,
Aplink mėlynę visą plaukė ji.

Papurtė garbanotų vilnų galvas
Baltieji debesiniai milžinai:
Taku šviesiu nučiuožęs, dingo Vaivos
Dailusis laivas ir pati jiniai.

Juodakę laumę Vaivą ir jos laivą
Perkūnas nuviliojo į dausas.
Užmiršo septynspalvę rykštę Vaiva,
Paliko danguje žerėt spalvas visas.

BRANGIOJI TAURĖ

Padėjau aš taurę skaidriausio kristalo
Ant aukšto širdies pjedestalo.
Ir vaikštome švelniai ir kalbame tyliai,
Nes trapiąją taurę taip myliu.

Bet šviesiąją dieną užmiršome langą,
Kai atlėkė varnas per dangų.
Sujuodavo sparnas viršum pjedestalo —
Pažiro skeveldros kristalo...

Ir ant pjedestalo stačiau plieno gėlę,
Smeigiau ten aštriausiąją strėlę!
Dabar aš lenkiuosi tai strėlei metalo,
Bevirpančiai ant pjedestalo:

“O kad tu pražystum raudonai ant sparno,
Ant sparno to juodojo varno!” —
Kas dieną gedėdama taurės kristalo,
Žerėjusios ant pjedestalo...

BE RASKILŲ RASOS

Pavasaris pamiršo mano vardo dieną,
Nei atsiuntė gėlės, nei labas man pasakė —
Nuo akmenų neatsikels puriena,
Neatsimerks žibuoklė mėlynakė.

Pamiršo ir lakštingala Jurgutį —
Ne jai skardentis po šią gatvę ilgą ...
Neiškukavo nei jokia gegutė,
Ar volungė Ievos nepasiilgo.

Nuo bokštų vasaros negyvos puola.
Ir aš sustingstu tarp tų bokštų,
Įaugu į jų plieną, į jų uolą —
Be raskilų rasos nutrokštu.

SOFIJA TOMARIENĖ, Chicago, Ill., poetė ir jaunimo rašytoja.

SOFIJA TOMARIENĖ, Chicago, Illinois, poetess and author of juvenile books.

Sofija Tomarienė (Sonė Pipiraitė), kilimo žemaitė, 1932 baigusi Tauragės mokytojų seminariją, 7 metus mokytojavo. Į JAV-bes atvyko 1939 paviešėti; kilus karui, paliko ir gavo teisę apsigyventi. Baigė Chicagos kolegiją ir studijavo un-te. Literatų veikloje ir literatūros pasaulyje aktyviai ėmė reikštis nuo 1945, steigdama Chicagos Liet. Literatūros Dr-ją, jai sekretoriaudama, būdama Liet. Rašytojų Dr-jos nare, Ch. Rašyt. Klubo sekretore ir bendradarbiaudama spaudoje eilėmis, o paskutiniu laiku ir pasakomis, kurių 1 knyga atiduota spaudai.

Tomarienė yra didmiestyje išaugusi lietuviškos poezijos gėlė; jos eilės persunktos švelnia lietuviško gamtovaizdžio idilija, gilia nostalgija ir jausmo trapumu; ji gerai valdo formą, neišeidama iš tradicinio eiliavimo ribų. 1950 “Draugo” poezijos konkurse už eil. “Gegužio vakaras šventoriuje” laimėjo premiją. Turi parengus spaudai poezijos rinkinį.

GEGUŽIO VAKARAS ŠVENTORIUJE

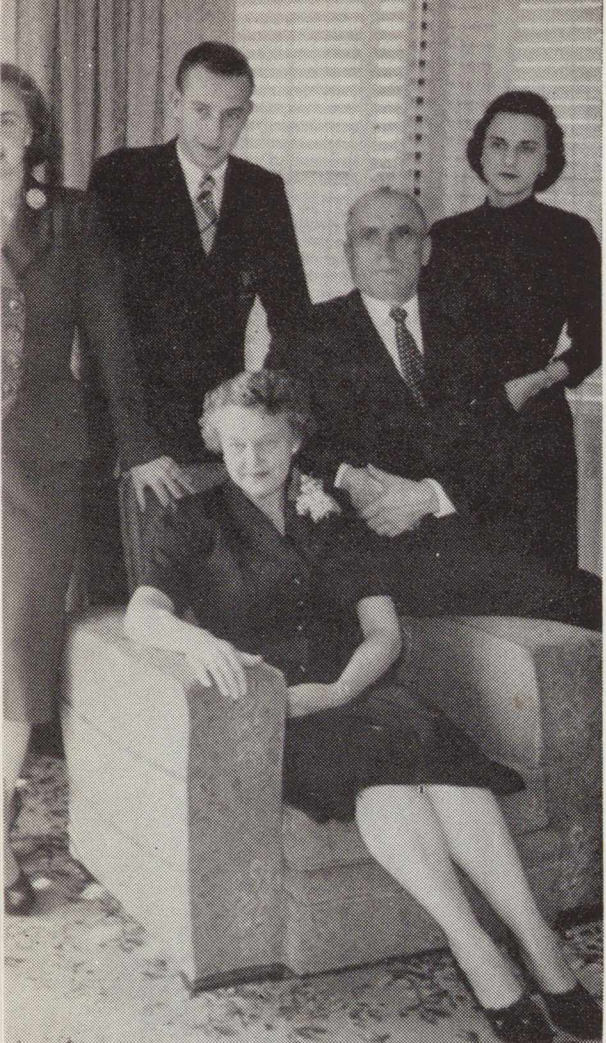
Šimtas žvakių pridegiota ant kaštano,
Ant kaštano tūkstančiai liepsnų plevena.
Lygu šventosios mergelės — baltos kekės —
Skaisčios, šviesios, dailios, tiesios, — tartum žvakės.

Džiaugsmą gieda liepoje paukštelių choras,
Bokšte klausosi baltų balandžių poros.
Bitės užia lyg vargonai pianissimo:
Virgo dulcis, o angelica, purissima...

Lygiai taip, kaip ir bažnyčioj per mišparą,
Ne tiek melstis, kiek gērētis gera, gera ...
O širdis, lyg žvakė-žiedas ant kaštano,
Dega — žydi, dega — žydi, Dieve mano.

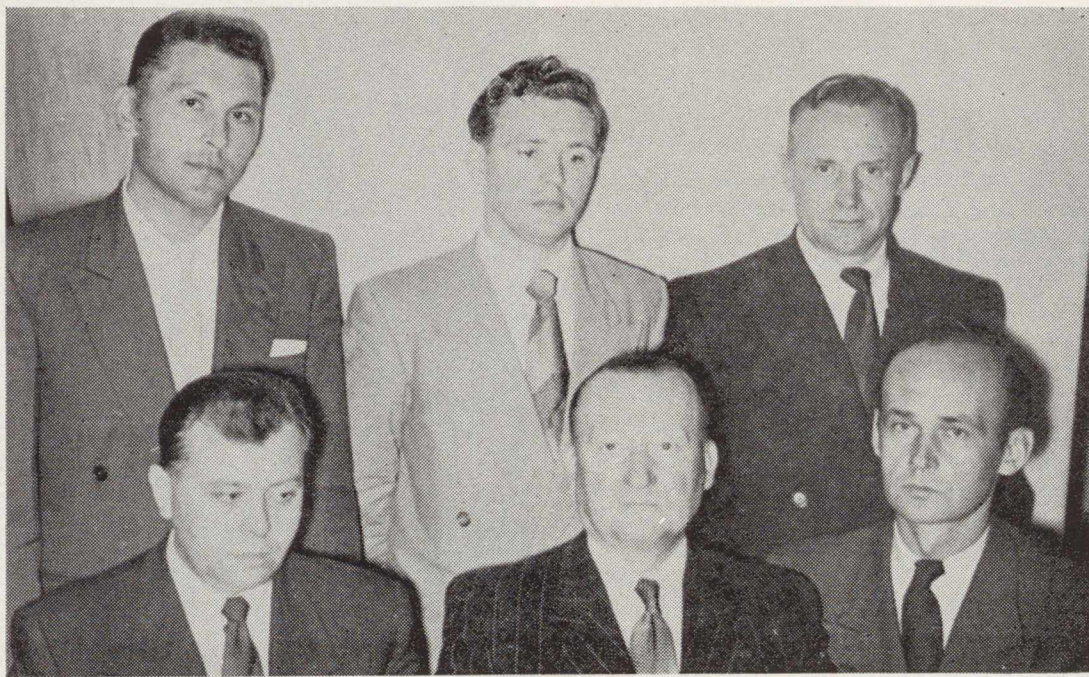
Tartum dūmai iš vėduojamo kodylo,
Debesys balti melsvais skliautais pakyla.
Kyla liepsnos, kyla giesmės, kyla mintys,
Kol skaistieji angelai pradės vaidintis.

S. Tomarienė

ANTANAS BAUŽĖ, Sydnėjaus lietuvių veikėjas, ilgametis Australijos Lietuvių D-jos pirm., liet. laikraščio "Mūsų Pastogė" įsteigėjas ir lietuviškos spaustuvės Sydnėje organizatorius. Čia jį matome šeimos tarpe — fotelyje sėdi žmona Ona. Iš k. į d. stovi: duktė Irena, sūnus Robertas, duktė Antuanetė.

ANTANAS BAUŽĖ and members of his family, Sydney, Australia. Mr. Baužė, a longtime Lithuanian civic leader and former publisher of the Lithuanian-Australian newspaper "Mūsų pasogė".

AUSTRALIJOS LIET. BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBA. I eilė: Vyt. Simniškis, Leonardas Karvelis, Vyt. Skrinska, prim.; II eilė: P. Nagys, Vyt. Doniela, M. Petronis, Trūksta Simo Grinos.

MEMBERS OF THE EXECUTIVE BOARD of the Australian Lithuanian Community.

Truputis istorijos

Australijoje lietuviybės centras yra Sydnėjaus (Sydney) miestas. Prieš gerą pusšimtį metų čia išsikūrė pirmieji lietuviai ateiviai. Jų skaičius pamažu augo ir pasiekė šimto. 1929 m. spalio 27 iniciatorių grupė (J. Vėdrinaitis, A. Skėrys, P. Kazlauskas, M. Marcinkevičius, O. Marcinkevičienė, J. Zeleniakas, V. Dapkus, I. Geryba ir J. Jasinevičius) įsteigė Australijos Lietuvių Dr-ją. Jai pirmininkavo J. Vėdrinaitis, K. Brazauskas, o nuo 1932 m. ištisus 18 metų su maža pertrauka vadovavo energingas ir veiklus Antanas Baužė. Draugija ruošė tautinių švenčių minėjimus, iš gautos iš Lietuvos spaudos sudarė knygynėlį, palaikė ryšius su kituose Australijos miestuose išsiblaškiusiais lietuviais. Dėl mažo narių skaičiaus didesnės kultūrinės veiklos neparodė.

1947 m. pabaigoj, pradėjus plaukti naujiems lietuviams, dr-jos narių skaičius žymiai pakilo. Draugija persiorganizavo. Sydnėje buvo dr-jos centro valdyba ir Sydnėjaus skyrius, o visame krašte įsisteigė 12 naujų skyrių. 1949 m. dr-ja įsijungė

į Pasaulio Liet. Bendruomenę. 1950 m. įvyko I organizacinis A. L. B-nės suvažiavimas, kuris ALB būstinę paliko Sydnėje. ALB-nei 3 metus vadovavo J. Vaičaitis, jam išvykus į JAV, V. Simniškis, vėliau dr. L. Karvelis, o šiuo metu V. Skrinska.

Dabar Sydnėje gyvena apie 3 tūkst. lietuvių, plačiai išsimėčiusių milijoninio miesto plote. Tiesčiau lietuvių sutinkame Bankstown, Bass Hill, Cabramatta ir St. Mary's priemiesčiuose. Bass Hill lietuviai vieną gatvę yra ištiesai apgyvenę. Jie gražiai palaiko kaimyninius santykius ir religinius mūsų krašto gegužinių bei kt. maldų papročius.

Bendruomenė ir parapija

Ilgą laiką Sydnėjaus lietuviai turėjo dalyvauti australų katalikų parapijose. Tik 1948 m. pabaigoje į Sydnę atvyko pirmas lietuvis kunigas — pranciškonas V. Balčiūnas. 1949 m. jį pakeitė kun. J. Tamulis. Pamaldos buvo laikomos įvairiose australų katalikų bažnyčiose. Vėliau visas liet. religinis gyvenimas ėmė burtis prie Dullwich Hill kat. bažnyčios ir apie kun. Tamulio suorganizuotą Liet. Katalikų Centrą, Circular Quay. Čia vykdavo susirinkimai, minėjimai ir pramogos. Čia susiorganizavo B. Kirlytės ir V. Asevičiaus vad. Tautinių šokių ansamblis, J. Gaižausko vad. choras ir pirmoji Sydnėjaus liet. sekmadienio mokykla. 1950 m. Sydnėjaus arkivyskupas nuolatiniams lietuvių pamaldoms paskyrė Camperdown priemiesty kat. St. Joseph's bažnyčią; kapelionu buvo kun. P. Butkus. Dabar liet. pamaldos dar yra laikomos Bankstowne, Cabramattoje, St. Mary's ir Wentworthvilleje. Suorganizuoti Sydnėje grynai lietuvišką parapiją vargu ar kada pavyks dėl dvasinės vyriausybės vedamos politikos.

1952 m. ALB Sydn. apylinkė pasiskirstė į 3 apylinkes: Centrinę, Bankstowno ir Cabramattos. Naujos apylinkės parodė sveikos iniciatyvos. Bankstowno ap-kėje veikia savaitgalio mokykla, Vaikų Teatras, Tautinių šokių studija. Apyl. nusi-pirko žemės sklypą, kur rengiasi statyti Lietuvių Namus. Liet. Namų statymo tarybai pirmininkauja plk. V. Šliogeris.

Spauda

Pirmasis Austr. liet. laikraštis, "Mūsų Pastogė", išėjo 1949 m. A. Baužės ir J. Žukausko iniciatyvą į PLB, "M. Pastogė" Baužė Leido A. L. Dr-ja; šiai persiorgani-

kurį laiką leido savo vardu, paskui leidimą perėmė ALB Krašto valdyba. Be minėtų, "M. Pastogė" dar redagavo J. Veteikis, dr. A. Mauragis ir Br. Zumeris. Šiuo metu redaguoja J. Kalakauskas. Išėina kas savaitę.

Nuo 8 nr. Sydnėje (1949 m. kovo mėn.) buvo leidžiamas mėnesinis žurn. "Užuovėja". Ji buvo spausdinama rotatorium, leido Austr. katalikų Dr-ja. Ją yra redagavę J. Veteikis su P. Pilka, V. Kazokas, M. Apinys ir kun. P. Butkus. Išėjo 22 numeriai.

Organizacijos

Šalia ALB-nės apylinkių Sydnėje veikia beveik visų šiuo metu laisvajame pasaulyje žinomų liet. org-jų skyriai.

Judriausias yra "Šviesos" sambūris, kurio narių tarpe akademiniis jaunimas gražiai bendrauja su akademiniu senimu, kas mėnuo rengia paskaitas ir diskusijas, kasmet susuruošia po literatūros vakarą ir užpildo Adelaidėje leidž. "Australijos Lietuvio" kultūrinį puslapį.

"Liet. Katalikų Kultūros Dr-ja" išėina į viešumą daugiausia su religinio turinio minėjimais ir parengimais, kaip Motinos Diena, Šv. Kazimiero šventė, ir su panašaus turinio paskaitomis. Jos ribose veikia filosofų-literatų sekcija. Dr-jai pirmininkauja dr. A. Mauragis.

Žurnalisto P. Sirgedo suorganizuotas ir jo vadovaujamas "Plunksnos klubas" subūrė apie save rašto žmones. Jis žymiai prisideda prie lietuviškos spaudos ir bendro kultūrinio Sydnėjaus lietuvių gyvenimo.

Buvę politiniai kaliniai (Pr. Sakalauskas iniciatyva) susibūrė apie "Liet. Rezistencijos Buvusių Politinių Kalinių Komitetą", kurio pastangomis rengiami Birželio įvykių ir pan. minėjimai.

Skautų vietininkijai Sydnėje vadovauja skautininkas dr. Kišonas. Vietininkiją sudaro dvi berniukų skautų dr-vės, mergaičių skaučių dr-vė ir skautų vyčių būrelis. 1954 m. suorganizavo vaikų vasaros stovyklą.

Dinamiškiausia org-ja Sydnėje yra sporto klubas "Kovas". Klube veikia krepšinio, futbolo, stalo teniso, šachmatų ir moterų orinio sekcijos. Krepšininkai, treniruojami Vl. Daudaro, trejus metus iš eilės laimėjo Australijos liet. krepšinio pirmenybes ir eilę rungtynių su australų komandomis. Stalo teniso vyrų ir moterų komandos žaidžia australų aukščiausioje klasėje. Moterų komanda laimėjo Austr. liet. stalo teniso pirmenybes. Futbolo komanda žaidžia australų A klasės pirmenybėse. Ją treniruoja buv. Lietuvos rinktinės žaidėjas V. Skeivys ir želmys. Šachmatininkų tarpe žaidžia V. Patašius — Sydnėjaus un-to šachmatų meistris ir vienas geriausių šachmatininkų N. S. W. valstijoje. Šiuo metu "Kovui" vadovauja: B. Šaltmiras, V. Šutas, A. Laukaitis. A. Bernotaitė, N. Gudeikaitė ir Baibovas.

Menininkai yra susibūrę į Dailės Grupę "Aitvaras", kuriai vad. dail. J. Bistrickas. Grupės nariai aktyviai dalyvavo ALB Krašto valdybos suruoštoje Lietuvių Dailės parodoje (1953 m. rugs. mėn., Sydnėje).

1949-52 m. veikė Sydnėjaus Liet. Liaudies Meno Mėgėjų Ratelis, reprezentavęs liet. taut. šokius ir dainas. Du kartus suvaidino P. Pilkos "Pabaigtuves". Rateliui vadovavo B. Kirlytė, V. Asevičius, P. Pilka, K. Batūra ir J. Ilčiukas.

SYDNEJAUS LIETUVIAI

Rašo

JUOZAS A. JÜRAGIS, Australija

SYDNEJAUS LIETUVIŲ PLUNKSNOS KLUBAS su svečiu kun. dr. J. Prunskiū. Sėdi iš k. į d.: P. Sirgedas, klubo pirm., V. Kazokas, kun. dr. J. Prunskis, kun. P. Butkus; II eilė: Vyt. Skrinska, J. P. Kedys, J. Kalakauskas, L. Karvelis; stovi: dr. A. Mauragis, Juozas A. Jūragis ir Vyt. Doniela.

THE LITHUANIAN WRITING CLUB was recent host to globe-trotting Rev. Dr. J. Prunskis. Latter is pictured third from left.

NAUJOS KNYGOS

Knygų rinkoje pasirodė naujas veikalas — Juozo Švaisto romanas, vardu Knygnešių pėdsakais.

Autorius iki šiol yra parašęs daugiau negu dešimtį knygų, kurių didžiąją dalį sudaro apysakos ir novelės, kaip Šilkinė suknelė, Meilės vardu, Naujan gyveniman, Eldorado, Siela lagamine ir kt. Knygnešių pėdsakais yra ne tik pirmasis autoriaus romanas, bet daugeliu atžvilgiu pralenkęs kitus jo veikalus, išleistus Lietuvoje ir tremtyje.

Romano turinys paimtas iš knygų draudimo laikotarpio Lietuvoje. Pats pagrindinis romano herojus yra istorinis asmuo, garsusis Lietuvos knygnešys Jurgis Bielinis. Žinoma, veikale nereikia ieškoti tikrų ar netikrų Bielinio gyvenimo datų bei faktų — tai ne biografija. Bielinio asmuo čia yra toji ašis, apie kurią sukasi visa veikalo fabula. Ir reikia pastebėti, kad autorius labai vykusiai priėjo ne tik prie savo pasirinktos temos, bet ir prie paties vaizduojamo asmens. Iškeldamas gerąsias Bielinio būdo ypatybes ir garsiuosius jo darbus, Švaistas savo vaizduojamąjį personažą pagrįstai sukūrė kaip tikrą herojų, nes toksai jis gyvenime ir buvo. Romane jis išėjo ne popierinis, bet tikras ir gyvas. Šalia Bielinio veikale vaizduojama visa eilė ne taip žymių knygnešių, kurie taip pat yra iš gyvenimo paimti asmenys. Tiek vyriausias herojus, tiek visi kiti antraeiliai veikėjai atvaizduoti su didele meile ir šiltu priėjimu.

Nors romane veikėjų nemažai, bet kiekvienas jų ryškus ne tik savo veiksmis, bet ir individualia kalba. Jų pasikalbėjimai, dialogai įdomūs, gyvi ir natūralūs. Autorius patraukliai nupasakoja veikėjų lūpomis kitų nuotykius, kurie išeina kaip paties skaitytojo stebimi. Štai kad ir knygų pardavinėtojo Lyniaus pasakojimas apie uriadniko sutvarkymą taip dailiai sudėtas, kad rište pririša skaitytoją prie knygos. Mokėjimas vesti pasakojimą yra tikrai gera rašytojo ypatybė.

Knygnešių pėdsakais yra lietuviško turinio knyga, artima kiekvienam tautiečiui. Skaitytojas čia ras nemažą vietovardžių, atpažins kalburiuos aukštaičių ar žemaičių papročius, susidarys vaizdą apie to meto Lietuvą, kurioje netrūko tylaus heroizmo ir pasišventimo žmonių, nenuilstamai neusių ant savo pečių šviesą iš Prūsų.

Biografinis romanas mūsų literatūroje yra retenybė. Autorius, davęs šį veikalą, vertas pagyrimo.

Juozas Švaistas, **Knygnešių pėdsakais**, romanas. Išleido Bendrija, Vokietijoje, 1955. Xerxes.

NEWCASTLIO LIETUVIAI su svečiu vyskupu J. Toohey Tautos Šventės proga šių metų rugsėjo 11 d. po savo pamaldų Brodmedove. Iš k. į d. sėdi: Newcastle bažn. komiteto pirm. Vl. Petrėnas, kapel. S. Gaidelis SJ, vysk. Toohey ir liet. bičiulis kun. J. Flanagan.

LITHUANIANS OF NEWCASTLE, Australia, with honored guest Bishop J. Toohey at Lithuanian national festivities, Sept. 11.

SPAUDOS ATGAVIMO 50 METŲ sukakties minėjimo Sydnėje, Australijoje programos dalyviai. "Anykščių Šilelio" ištrauką skaito buv. Kauno Valst. Teatro aktorė K. Dauguvietytė-Šniukštienė. Montažą "Lietuviškos spaudos kelias" paruošė poetas Vincas Kazokas. Minėjimą rengė Plunksnos klubas.

K. DAUGUVIETYTĖ-ŠNIUKŠTIENĖ recites from the Lithuanian poem "Anykščių Šilelis" at ceremonies observing the 50th anniversary of Lithuania's freedom of press, Sydney, Australia. Foto Sakalauskas.

Dvigubam mišriam kvartetui vadovauja Br. Kiveris. Bendruomenės chorą veda A. Plukas.

Dar veikia Mažosios Lietuvos Bičiulių Dr-ja ir Australijos Liet. Studentų S-gos skyrius.

Keturias Sydnėjaus savaitgalio liet. mokyklas lanko virš 100 mokinių, daug jaunimo lanko Sydnėjaus gimnazijas ir universitetą. Universitetą jau baigė šie: V. Doniela — filosofiją, S. Ambrozienė — mediciną ir Z. Budrikis — matem.-gamtos mokslus.

Sydnėjaus lietuviai duoną pelnosi daugiausia fakrikuose ir dirbtuvėse. Tik reta kuriam pavyko prasimušti į prekybą, amatus ar ūkį. Inžinieriai įsitaisė savo specialybėje. Kai kurie gydytojai išvyko į Naująją Gvinėją, kur jiems pripažintos praktikavimo teisės. Kelias į savarakišką biznį pasirodė prieinamiausias. Tai rodo kelios liet. bendrovės, kaip Cabra-Vale Cabramattoje išvartotų baldų krautuvėlės išaugusi į modernišką baldų ir elektr. reikmenų parduotuvę (sav. Alekna, Butkus, žygienė); A. Baužės "Minties" B-vė (liet. spaustuvės savininkė); J.

P. Kedžio Parramattoje suorg. mais-to produktų krautuvė Baltia ir kt.

Naujieji ateiviai Sydnėje jau neblogai įsikūrę. Daugumas turi savus, moderniškai įrengtus namus, automašinas ir ekonomiškai neskursta.

Reikia manyti, kad ūkiškai apsitvarkius ir sustiprėjus, daugiau atsiras laiko ir kultūriniais bei organizaciniais reikalais.

SYDNĖJAUS KATALIKIŠKO JAUNIMO "ATEITIS" būrelis. Iš k. b. globėjas dr. A. Mauragis, toliau dvasios vadas kun. P. Butkus ir būrelio pirm. Algis Bučinskas.

MEMBERS OF THE CATHOLIC YOUTH ORG. "ATEITIS" in Sydney, Australia.

LAUŽYTI ĮSTATYMUS MUS VERTĖ SAŽINĖ

RAPOLAS SKIPITIS, Chicago, Ill.

Darbininkai prievartos darbams

Jau pirmaisiais vokiečių okupacijos mėnesiais pradėta iš Lietuvos vežti darbininkai prievartos darbams Vokietijon. Mums Berlyne teko nemažai matyti lenkų darbininkų, paženklintų raide P, arba žydų su ženkleliais, kuriuose buvo įrašytas žodis Jude. Ir vieni ir kiti buvo baisiai išbadėję, sudžiūvę — gyvi žmonių griaučiai. Draugijos vadovybė buvo labai susirūpinusi, kad ir mūsų prievartos darbininkai nebūtų pastatyti į lenkų ar žydų padėtį. Savųjų darbininkų reikalu veikėme dviem kryptimis: per Arbeitsamtą ir per Gestapą. Į Arbeitsamtą net buvome įstatę savo žmogų — adv. Mykolą Tolišių. Jo pagalba arčiau susipažinome su aukštu Arbeitsamto pareigūnu Rakovu ir jį pavaišiname taip gražiai, kaip tik anuo metu bu-

Taip jau mums einasi

ATKELTA IŠ 8 PSL.

—Kokie gi jo turtai! Nei namo turi, vis sirguliuoja, ir trys vaikai, kaip pupos, o dirba ten pat, kur ir aš, — grynė Petrėnas.

—Ir tas ir kita, o nesusilyginsi su juo, — vežė žmona.

—Kad ir lygintis nėra kaip, — spyrėsi Petrėnas.

—Ir nesilygink. Ne tau!

Petrėnas nutilo. Tačiau pykčio užgniaužti neįstengė. Gulėjo ir tyliai siuto. O naktį ir vėl blogai miegojo. Nors šaltis jau nebekrėtė, bet savijauta buvo nekokia. Ir karštis tebesilaikė. Kad ir nekaip jautėsi, tačiau nusprendė keltis. Tyliai išlipęs iš lovos, net temperatūros nepamata- vęs, pradėjo rengtis.

Nors jis vaikštinėjo ant galų pirštų, o žmona nugirdo.

—Kas tau pasidarė? Kur tu dabar!

Petrėnas neatsakė.

—Ar proto neturi. Atkrisi dar!

—Nėra kvailių! — neiškentęs atmetė jis.

—Pagulėtum dar vieną dieną. Pagytum, kaip reikiant.

—Pagijau, nesirūpink. Tu ir numirusį prikeltum.

—Ką tu čia pliauški!

Petrėnas išsitiesė.

—Kaip čia sirgsi, kada ir taip nelaimių iki kaklo.

—Kokių nelaimių? Ką čia sapnuoji?

—Gal ne, sakysi? Ana Juozukas puoduką sukulė, Aldutės lėlytei kojytė nutrūko, — su pikta šypsena drožė jis.

Petrėnienė neteko žado. Tik žiūrėjo į vyrą ir žiopčiojo.

Petrėnui galva truputį svaigo ir kojos linko, susvyravęs jis net atsirėmė į sieną, kad neparvirstų. Tačiau nei tas jo nesulaikė. Paėmęs už durų rankenos, jis dar atsigrįžo kirsti žmonai paskutinį smūgį:

—Taip jau mums einasi. Nieko nepadarysi.

Pašaipiai palingavęs galvą, jis garsiai nusijuokė ir tada užtrenkė duris.

vo galima. Viskas atrodė gerai. Tikėjomės, kad tokiu keliu eidami, galėsime nemažai saviesiems darbininkams padėti. Deja, mūsų viltys nepasiteisino. Adv. Tolišius turėjo iš Arbeitsamto pasitraukti, nes to pareikalavo Gestapas. Į Tolišiaus vietą atėjo buv. mūsų Užs. Reikalų Minist. tarnautojas Giedgaudas. Ar jis pats mokėjo įsisprauti, ar kas jį į Arbeitsamtą įstatė, nežinojome. Jis neparodė jokio palankumo mūsų draugijai. Dar blogiau: jis pranešė Gestapui, kad draugija turi lietuvišką knygyną ir duoda lietuviams darbininkams knygų pasiskaityti. Tačiau tas skundimas draugijai žalos nepadarė, nes knygų prieš vokiečių ar hitlerinę santvarką knygyne nebuvo. Apie tą skundą mums pasakė Gestapo pareigūnas Volf, kuris "globojo" mūsų draugiją. Volf mums patarė su Giedgaudu išsiaiškinti, nes esą nepatogu, kad Arbeitsamto pareigūnas skundžia Lietuvos Draugiją, kuri irgi darbininkais rūpinasi. Ateidavo į draugiją darbininkų su skundais dėl skriaudų, kurias darė Giedgaudas lietuviams darbininkams. Cstministerijos aukštas valdininkas Baumgertel man sakė, kad Gestapas labai mėgstas Giedgaudą. Ir mes patys jautėme, kad už jo nugaros turi būti kokia nors reikšminga įstaiga, nes be geros atramos jis nebūtų taip stipriai ir išdidžiai sėdėjęs slidžioj Arbeitsamto kėdėje. 1944 m. buvo gavę vietas ir du geri lietuviai: agronomas Butkus ir ekonomistas Žemeckas. Jiedu saviesiems padėjo kiek galėjo. Bet tai truko gal tik koki pusmetį prieš mūsų pasitraukimą iš Berlyno. Didesnės reikšmės turėjo mūsų pagalba darbininkams per Gestapą. Mėginom šiaip, mėginom taip, — kol pagaliau pasisekė gerai pavaišinti Gestapo aukštą pareigūną Geislerį. Jo titulas buvo — Kriminaldirektor. Šis senyvas vyras, jau iš Kaizerio laikų policijos tarnautojas, pasirodė gana žmoniškas. Mūsų paprašytas jis nekartą išgelbėjo mūsų darbininkus nuo vietos policijos sauvalės ir smurto. Mat, kaikur Vokietijoje, o ypač tolimesnėse provincijose vokiečiai su prievartos darbininkais elgdavosi kaip su vergais: maitindavo blogai, o dirbti versdavo sunkiai ir ilgai — po 10 ir po keliolika valandų per dieną. Kai darbininkai, tokių sąlygų nepakeldami, imdavo protestuoti, tai darbdaviai pasikviesdavo vietos policiją, kuri pagal darbdavio nurodymą darbininkus kišdavo į kalėjimą, o dažnai atvejais dar ir priamušdavo. Geisleris, mums prašant, nekartą patvarkė, kad darbininką iš kalėjimo paleistų. Toks aukšto pareigūno įsikišimas greit ir plačiai nuaidėjo, ir daugeliu atvejų mūsų vargo broliai išvengė kalėjimo, ar neteisėto arešto bei smurto.

Reikia pastebėti, kad prievartos darbams suvežti iš įvairių vokiečių okupuotų kraštų, turėjo nelygias teises, nevienodai buvo atlyginami ir nevienodas turėjo kitas gyvenimo sąlygas. Blogiausia buvo traktuojami žydai — su ženkle "Jude", pas- kui rusai — su ženkle "Ost" ir lenkai — su raide "P". O geriausias sąlygas turėjo prancūzai, nors jie prieš vokiečius kariavo. Niekas taip garsiai nekalbėdavo Berlyno tramvajuose kaip prancūzai, o ypač pran-

cūzės. Jei jų visame tramvajų buvo kokia dešimtis, tai tik prancūzų kalba ir tesigirdėdavo. Bet dėl to vokiečiai perdaug nesipiktindavo, nes, mat, prancūzai kultūringi žmonės. Tegu taip būtų pabandę balkaniečiai ar pabaltiečiai "auslenderiai"! Buvo atsitikimų, kad vokiečiai dideliu įnirtimu metė lauk iš vagono lietuvių tik todėl, kad jie nesivaržydami kalbėjo lietuviškai. Mokytesnieji vokiečiai noriai mokėsi prancūzų kalbos.

"Darbininkų konstitucija"

Draugijos vadovybė kreipėsi į minėtą Gestapo pareigūną Geislerį, klausdama: kokias teises turi lietuviai darbininkai? Geisleris atsakė, kad lietuviai darbininkai turi tokias pat teises kaip ir vokiečiai darbininkai. Jis sutiko, kad mes, draugijos vadovybė, galime oficialiai rašyti darbdaviams, kad lietuviai darbininkai, pagal Kriminaldirektoriaus aiškinimą, turi tokias pat teises, kokias turi vokiečiai. Ėmėme rašyti tokias deklaracijas. Rezultatai buvo puikūs. Apie tas mūsų deklaracijas pasklydo gandas plačiai lietuvių darbininkų tarpe. Pasipylė draugijon laišakai iš darbininkų. Visi prašė "darbininkų konstitucijos". Mat, tokiu aukštu vardu darbininkai pavadino mūsų deklaraciją. Darbdaviams savo raštus rašydavome vokiškai, o darbininkams vokiškai ir lietuviškai. Daugeliu atvejų darbdaviams ir rašyti nereikėdavo: užtekėdavo, jei darbininkas raštą turėdavo ir, reikalui esant, parodydavo darbdaviui. Draugija pasiuntė daugiau kaip 6.000 tokių deklaracijų. Bet jomis pasinaudojo žymiai didesnis darbininkų skaičius, nes daugely vietų dirbo po kelis, o kitur po keliasdešimt lietuvių darbininkų pas tą patį darbdavį. Buvo atsitikimų, kad patys darbdaviai kreipdavosi į mūsų draugiją ir klausdavo, kokias teises turi lietuviai prievartos darbininkai. Atsakydavome, kad turi būti traktuojami lygiai su vokiečiais darbininkais. Viena miškų žinyba turėjo lietuvių prievartos darbininkų ir su jais elgėsi kaip su rusais: atlyginimą mokėjo žymiai mažesnį ir visas gyvenimo sąlygas davė daug blogesnes negu vokiečiams. Tada lietuviai darbininkai paprašė žinybos vadovus susisiekti su mūsų draugija ir pasiteirauti apie lietuvių darbininkų teise. Gavę mūsų atsakymą, tos žinybos vadovai labai apgailestavo, kad dėl jų klaidos lietuviai darbininkai buvo pastatyti į blogesnes sąlygas negu jiems priklauso. Už visą praeitą laiką lietuviams buvo išmokėtas skirtumas, susidaręs dėl nepilnai mokėto priklausančio atlyginimo. Tokių tikrai žmoniškų darbdavių buvo nedaug. Žymiai daugiau buvo žiaurių darbdavių. Draugija gaudavo širdį veriančių lietuvių darbininkų skundų. Kiek buvo įmanoma, stengėsi padėti. Ne visi šaukėsi draugijos pagalbos, ne visiems ir pavykdavo padėti. Būdavo atsitikimų, kad darbininkus ne tik mušdavo, bet ir užmušdavo. Bet dėl prievartos darbininko užmušimo, paprastai, niekas bylos nekeldavo. O ir nebuvo prasmės tokią bylą kelti, nes tokiose bylose tik darbdavių parodymų tebuvo paisoma, gi šiem-

pakako policijai pasakyti, kad užmuštasis kėsinosi nužudyti koki įmonės pareigūną ar nutvertas bevagiant ir pasipriešino areštuojuojant ir pan.

Daug šimtų lietuvių prievartos darbininkų buvo nugrūsta į kacetų ir ten žuvo. Tik labai retas iš tų pragaro katilų buvo paleistas. Už ką gi daugiausia mūsiškių ten patekdavo? Daugiausia už tai, kad beveik jų ketvirtadalis slapta bėgo iš Vokietijos į Lietuvą. 1944 m. Ostministerijos valdininkas Baumgertel man sakė, kad generalkomisaro Renteln raportu centrinei valdžiai iš Lietuvos ligi 1943 m. galo buvo išvežta prievartos darbams 129 tūkstančiai darbininkų. Ir čia pat pridėjo, kad 30 tūkst. atvežtųjų slapta grįžo Lietuvon.

Apytikrėmis draugijos žiniomis iki 1944 m. prievartos darbininkų buvo atvežta virš 100.000.

Draugijos vadovybė žinojo apie mūsų žmonių grįžimą slapta Lietuvon. Pavieniams asmenims net pati padėjo. Tačiau platesnės akcijos išplėsti negalėjome, nes susekęs Gestapas būtų ir draugiją uždaręs ir kitiems lietuviams pasunkinęs darbo ir gyvenimo sąlygas. Mūsų pagalba buvo tokia: sudarydavome dokumentus kita pavarde, duodavome informacijų kaip saugiausiai keliauti geležinkeliais, o reikalui esant paremdavome ir pinigais.

Gerau atsimeinu, kaip viena mergaitė atėjo į draugiją ir sako: —Arba mane nugabenkit į Lietuvą, arba aš einu nusiskandinti.

Mėginome mergaitę apraminti. Draugijos tarnaitė buvo nebejauna moteris, gudri ir prityrusi. Pavėdžiau jai tą pusiausvyros nustojusią mergaitę. Nesiseka. Mergaitė atsiskoko imti į burną valgio ir vis kalba apie nusižudymą. "Geriau mirti, negu grįžti pas tą velnią vokiečių, kad mane muštų." — kalbėjo mergaitė. Ji žinojo, kad už pabėgimą iš darbovietės dažniausiai grūda į kacetą. O tai irgi lygu mirčiai, tik po ilgų kankinimų. Matau, kad reikia mergaitę iš tos bėdos gelbėti. Ji buvo apsirengusi taip, kaip dėvėdavo Lietuvos kaimietės, buvo tipingo lietuvaitytės veido ir vokiškai vos keletą žodžių temokėjo. Visos šios aplinkybės labai sunkino reikalą. Vokiškai kalbančioms sudarydavom reikiamus dokumentus, parūpindavom, jei reikėdavo, geresnę aprangą, patardavom padaryti ponišką šukuoseną, pasodindavom į II klasės vagoną traukiny, einančiame į Eitkūnus ar Tilžę ir nurodydavom, kas gali padėti tose pasienio stotyse. Nė viena mergaitė, vykusi su tokiu mūsų "palaiminimu", nėra įkliuvusi.

Šiai mūsų vargšei mergaitei gelbėti buvo sugalvotas toks būdas. Ji bus šaunios ponios tarnaitė. Surašom gerą ir labai poniškai atrodančią lietuvaitytę. Ji ilgus metus buvo tarnavusi Berlyne pas kažkokius ponus, betarnaudama persiėmusi poniškomis manieromis. Drabužių taip pat turėjo puikių — poniškų. O vokiškai kalbėjo kaip tikra vokiečių. Bėgančiai mergaitei padarėme asmens dokumentus kita pavarde, kad darbdaviui pranešus apie pabėgimą, policija nepagautų. Ir taip mūsų ponis su tarnaitė buvo pasodintos į II klasės vagoną ir laimingai pasiekė Eitkūnus. Po kurio laiko mergaitė parašė draugijos pirmininkui labai šiltą padėkos laišką ir atsiuntė gerą puslaidį mažai rūkytos kiaulienos. Laiška ir dovaną atvežė mums nepažįstamas žmogus ir apsakė, kad mergaitė gyvenanti pas tėvus mažame ūkely netoli Žaslių.

Gestapas baisesnis už bombardavimus

Gestapas buvo nuolatinė grėsmė, nuolatinis rūpestis ir baimė, nes nežinojome nei dienos, nei valandos, kada Gestapas mus gali čiupti. Vieną kartą ir patys gestapininkai yra mums pasakę: — Gal ir nuostabu, bet taip yra: šiandien mes su jumis kalbame kaip su draugais, o rytoj gal mes jus sušaudysime. Mat, tokios mūsų pareigos, tokia žiauri dabartinė tikrovė.

Atvirai kalbant, baimės ir rūpesčio būtų galėję ir nebūti arba mažai tebūti, jei būtume viską darę taip, kaip buvo nacių Vokietijos įstatymais bei potvarkiais nustatyta. Gestapas, be abejonės, turėjo savo bendradarbių ir lietuvių tarpe. Nors buvome atsargūs ir draudžiamus veiksmus darėme tik keli žmonės, bet Gestapo agentai sugebėdavo apie tuos mūsų darbus nugirsti ir savo ponams pranešti. Buvo tikrai didelė laimė, kad tie agentai nesugebėjo patiekti tikrų įrodymų apie mūsų veiklą, priešingą nacių Vokietijai. O laužyti nacių Vokietijos įstatymus bei potvarkius mus vertė mūsų sąžinė. Ėjo baisus svetimųjų karas, žiauriai žudantis mūsų tautą. Man teko stovėti priešaky vienintelės lietuvių organizacijos Vokietijoje. Laikiau savo šventa pareiga padėti kiekvienam lietuviui, patekusiam į vargą ne dėl savo kaltės. Ne kitokio nusistatymo buvo ir mano artimieji bendradarbiai: draugijos valdybos nariai ir draugijos tarnautojai.

Supratome, kad Lietuvos laisvimo kovoj ypatingos reikšmės turi Lietuvos diplomatai ir visi lietuviai patriotai, esantieji demokratiniame laisvame pasauly. Todėl palaikėme mūsų tautiečiais, esančiais demokratinėse valstybėse, informavome, ryšį su Lietuvos atstovybėmis bei kas dedasi mūsų tėvynėj, ką daro su mūsų tautą nacių Vokietija. O palaikymas ryšio su priešų šalimis karo metu laikomas didžiausiu nusikaltimu, baudžiamu net mirtimi. Mes laužėme nacių Vokietijos įstatymus bei potvarkius, galima sakyti, kas dieną, visai neatsižvelgdami, ar mums už tai grėsė kalėjimas, ar kacetas, ar mirtis. Gi mūsų dėmesys buvo sukauptas į tai, kad nenuvertų. Dabar tas viskas man pačiam atrodo kaip koks žaidimas, bet tuo metu jis dilgino mano nervus dieną ir naktį. Pavojus įkliūti kartais atrodydavo neišvengiamas, kad pašauktas Gestapą, atsisveikindavau su artimaisiais, kaip eidamas į tik-

Paslaptingos banko durys

1940 metų vėlybas ruduo. Mokauss vokiečių kalbos Vokiečių Institute Svetimšaliams. Pragyvenimui tenka skolintis, nes iš Lietuvos teatsinešiau tik apie pusantro šimto litų, kuriuos Suvalkuose ikeitęs gavau 112 vokiškų markių. Turiu prisipažinti, kad iš Lietuvos bėgau pro Puską, o iš čia turėjau vykti į Suvalkus, kur teko keletą dienų laukti transporto į pereinamąją pabėgėlių stovyklą.

Susiradau bičiulį užsieniuose, kuris man atsiuntė 260 dolerių per Vokiečių Valstybinį banką. Einu į banką atsiimti pinigų. Banko tarnautojas man sako, kad pinigams, ateinantiesiems iš užsienio, gauti reikia pirma eiti į 423 kambarį. — O kodėl turiu eiti į aną kambarį, jei parašyta, kad pinigų perlaidos čia išmokamos? — paklausiau banko tarnautoją. Senyvas žmogelis banko tarnautojas atsistojo prie langelio, kiek galėdamas arčiau prisikišo prie ma-

nės ir beveik pašnibždomis sako: — 423-me kambary yra Gestapas. Jei negali įrodyti iš ko ir koku pagrindu tuos pinigus gauni, tai geriau pinigų išsižadėk ir į 423-čią kambarį neik, nes blogu atveju gali namo nebegrįžti.

Padėkojau banko tarnautojui už patarimą, bet į 423 kambarį nuėjau. Kambary buvo du dar gana jauni ir gražiai nuaugę vyrai. Vienas jų stovėjo prie stalo, ant kurio buvo didelis revolveris. O antras sėdėjo iš kitos stalo pusės. Abu susmeigė akis į mane ir laukia, ką pasakysiu. Pasakiau savo pavardę, kiek iš ko gaunu pinigų ir prašiau, kad jie leistų man tuos pinigus atsiimti. Tardė gal kokią valandą. Klausinėjo tai vienas, tai kitas. Vienu tarpu abu nutilo. Palaukęs kokią minutę, padėkojau ir norėjau išeiti, nes maniau, jog tardymas baigtas. Jiedu abu šyptelėjo ir nieko nesakė. Maniau, kad tas jų šyptelėjimas yra sutikimas, kad galiu sau eiti. Atsisuku į duris, bet nėra kaip jas atidaryti: iš vidaus nėra jokios rankenos. — Ko jūs skubate. Mes dar norime su jumis pasikalbėti. Kai bus laikas, mes jums duris atidarysim, — pusiau juokaudamas tarė vienas.

Dabar jiedu pasidarė nebe tokie oficialūs. Atsisėdo ir tas, kuris pirma stovėjo ir man pasiūlė kėdę. Dabar kalbėjome ne mano gaunam pinigų reikalu, bet apie visokius dalykus. Gyrė mane, kad per trumpą laiką gerai pramokęs vokiškai ir patarė pasiieškoti sau tarnybos, nes, girdi, dabar karo metas, ir todėl visi turime dirbti. Atsisveikindami abu atsistojo ir mandagiai paspaudė ranką. Jei anas banko tarnautojas nebūtų manęs išpėjęs, tai nebūčiau ir žinojęs, kad turėjau reikalą su Gestapu ir mano nervams būtų buvę sveikiau. Raštelio jokio nedavė, bet kai nuėjau prie minėto langelio, man pinigai buvo išmokėti be menkiausio delsimo.

Čia papasakotas faktelis gal daugiau parodo ateinančių iš užsienio pinigų išmokėjimo procedūrą, negu Gestapo veikimą. Bet, kitą vertus, čia matome ir tai, kaip Gestapo akis ir banke akylai žiūrėjo.

Man teko daug reikalų turėti su Gestapu, nes, kaip draugijos pirmininkas, visur turėjau rūpintis jos reikalais. O kartais Gestapas prisimindavo ir mano veiklą nepriklausomoj Lietuvoj. Gestapas mane pašaukdavo čia į vieną, čia į kitą vietą. Po kaikurio laiko susivokiau, kurios vietos man pavojingesnės. Ir valdininkai buvo nevienodi. Buvo užsilikusių senų policijos tarnautojų, pradėjusių savo karjerą dar kaizerio laikais. Su tais senaisiais būdavo lengviau susiprasti, nes jie iš viso buvo žmoniškesni. Kitokie buvo jaunesnieji, nacionalsocializmo auklėtiniai ir tos doktrinos kariai. Tų vyrų akyse kiekvienas žmogus buvo nedidelė vertybė, o svetimšalis, nevokietis, — tai tik menkas daiktelis, kurio visai negaila sutrypti ir paspirti, jei tik jis painiojasi vokiečiui po kojų.

Sau reikalingus asmenis Gestapas dažniausia pasikviesdavo telefonu. Bet ir tuo būdu pakviestas galėjo būti Gestape areštuotas ir nugrūstas į kalėjimą ar kacetą, iš kur labai mažą dalis teisėjo gyvų ir dar mažesnė sveikų. Kartais Gestapas pavesdavo viešajai policijai paraginti pilietį nuvykti į tą nemalonią įstaigą. Žmonės ypač bijodavo tokio šaukimo būdo, nes policijos paragintieji dažniausia iš Gestapo nebegrįždavo.

JULIUS ŠTARKA, muzikas, buv. Lietuvos operos Kaune dirigentas, šiemet atšventęs 70 metų amžiaus sukaktį. Gyvena Brooklyn, N. Y.

JULIUS ŠTARKA, former conductor of the Lithuanian Opera, celebrated his 70th birthday this year. Štarka lives in Brooklyn, N. Y.

Štarkos vardas Lietuvos muzikos ir teatro istorijoje turės savo atskirą lapą dėl jo šakotos ir gyvos veiklos. Dvidešimt ketverius metus be pertraukos, nuo pat Lietuvos Operos įsikūrimo, jis vienintelis yra dirigavęs jos chorą, kuris savo parengimu, balsais ir tvarka teikė meninio džiaugsmo saviesiems ir pasididžiavimo prieš svetimtaučius.

Šalia darbo ir vadovavimo chorui, Kauno Konservatorijoje Štarka yra dėsęs chorvedybą ir privalomą fortepioną.

Be pedagoginio muzikos darbo, Štarka yra reiškęsis ir kaip kompozitorius. Rašė mišriam ir vyrų chorams ir harmonizavo liaudies dainas. Iš tremtyje sukurtų jo dalykų bene populiariausia yra K. Bradūno žodžiams "Tušti paliktieji namai" daina chorui ir solo su fortepionu.

Tremtyje, Vokietijoje, buvo plačiai žinomas Juliaus Štarkos vyrų choras, suorganizuotas Dillingene. Savo aukštu meniniu lygiu jis neturėjo sau lygaus. Balsinė medžiaga buvo surinkta iš visos Vokietijos lietuvių.

Kompozicijos ir pedagoginio darbo J. Štarka nemeta nė gyvendamas JAV-se, Brooklyne.

Muzikos mokyti Štarka pradėjo Kaune pas J. Naujalį, vėliau studijavo Varšuvoje ir ten baigė konservatoriją 1911 metais.

Jau buvau patyręs, kad man nemaloniausia yra toji Gestapo dalis, kurios raštinė buvo Centrinės Berlyno policijos namuose Aleksandro aikštėj. Tai buvo milžiniškas pastatas, apjuosias keturkampį plotą, ne mažesnį už visą Vatikano valstybę. To pastato dalį sudarė kalėjimas, garsėjęs savo žiaurumu, trumpai vadinamas Aleksiu.

Lietuvių reikalai buvo pavesti dar

jaunam, gal kiek per trisdešimtį metų persiritusiam vyrui Šiūnemanui. 1941 m. Velykų ketvirtadienį tas ponas Šiūnemanas šaukia mane atvykti į Gestapą. Einu. Milžiniškame pastate daug įvairių policijos įstaigų. Susirandu duris į Gestapą. Lipu platokais laiptais į trečią aukštą. Paspaudžiu kaip ir skambučio migtuką, ir sunkios geležinės durys automatiškai atsidaro. (B. d.)

DAILININKAS JUOZAS PAUTIENIUS su žmona Stasė ir dukrele Teresė. Teutoburgo miško fone, Vokietijoje, 1948. Šiuo metu dailininkas gyvena Chicagoje, kur gruodžio mėn. rengiama jo kūrinių paroda.

ARTIST J. PAUTIENIUS, Chicago, Ill., wife Stasė and daughter Teresa. Photo was taken in Teutoburg Forest, Germany, 1948. Pautienius' paintings are now on exhibit in Chicago.

DAILININKAS BE TEPTUKO

J. Pautienius iš mažens turėjo palinkimą piešti. Kai 1920 metais ką tik susiorganizavusios Lietuvos Meno Kūrėjų Draugijos pastangomis Kaune buvo suruošta pirmoji Nepriklausomos Lietuvos Dailės paroda, J. Pautienius, kaip mėgėjas, jau dalyvavo toje parodoje su savo kompozicija „Šmėklos“. To meto kritikas Druskus (prel. A. Jakštas-Dambrauskas) tą jo darbą apibūdino trumpai, bet aiškiai: „Šmėklos išpūdzio nedaro“. Taigi, jau prieš pradėdamas studijuoti tapybą, dalyvavo parodoje, o gavęs Lietuvos Meno Mokyklos diplomą, J. Pautienius buvo visai nutolęs nuo menininkų: nuo 1927 dailės parodose nedalyvavo, menininkų organizacijoms nepriklausė, galima sakyti, visai buvo išnykęs iš menininkų tarpo.

Atvykęs į Chicago, J. Pautienius atsidūrė beveik gatvėje: žmona su dukrele speigo metu nuėjo pasišildyti į... bažnyčią, o dailininkas ėjo per namus pastogės ieškoti. Netrukus laimės ratas pasisuko gerojone pusėn, ir Pautienius buvo priimtas į Chicago dailininkų sąjungą „All Illinois Society of Fine Arts“; jo darbus išstatė minėtos amerikiečių sąjungos suruoštos parodos. Įtakin gesniųjų tos sąjungos narių rekomenduojamas, J. Pautienius gavo darbo didžiuliam aliuminio fabriko trešte „Reynolds Aluminum“. Dailininkas buvo patenkintas tokiu paprasto darbininko darbu, kur su deliu teptuku dažė tvoras, sienas, mašinas ir t. t. Po kiek laiko fabriko administracija, sužinojusi, kad dažytojų tarpe yra dailininkas, su savo kūriniiais dalyv. amerikiečių meno parodose, atkreipė į jį dėmesį, ir direktorius pasiūlė jam nutapyti

teptukų pasirinko įvairių dydžių „špachtelius“. Ši priemonė padėjo jam surasti save, atsieit, surasti dailininko veidą. Pažymėtina, kad šis gana grubus įrankis jo rankose įgijo daug lankstumo ir įgalino jį drąsiai leisti į raiškos formos ieškojimą.

★

J. Pautienius, kaip šio amžiaus sūnus, taip pat daugiausia rūpinasi koloritu ir imasi įvairių priemonių koloritui praturtinti ir jam pagilinti. Ligi 1954 m. jo darbuose vyravo šiltų, ypač geltonų, niuansų spalvos. Visos jo ankstyvesnės drobės atrodė saulės spindulių prisirbusios. Buvo pavojaus susiaurinti tapybos diapozoną ir palikti nuošaliai daug kitų spalvinių galimybių ir lobių. Lyg norėdamas to pavojaus išvengti, J. Pautienius pradėjo naują periodą, skirtingą nuo ankstyvesniųjų. Tas periodas pasižymėjo tiek koloritu, tiek pačios tapysenos (faktūros) požiūriu. Šio laikotarpio jo drobėse įsivyravo pilkas, duslus, bet gilus koloritas, kuris gaunamas mitriu šiltų ir šaltų spalvų operavimu. Pati tapyse žymiai pasikeitusi: kiek anksčiau ji buvo riebi, stora ir sunkoka, tiek dabar labai taupi, galim... sakyti, asketiška ir plokščia. Šia tapybos rūšiai, be abejo, priklauso „Rugiapiūtė“, „Sielininkai“, „Arklių ganykloje“, „Gluosnių sala“, „Ruduo“.

Pastarojo meto jo tapyboje ir drobės spalvinis pagrindas įgijo estetinės reikšmės — virto estetiniu veiksmu.

JUOZAS PAUTIENIUS

Rugiapiūtė / Rye Harvest

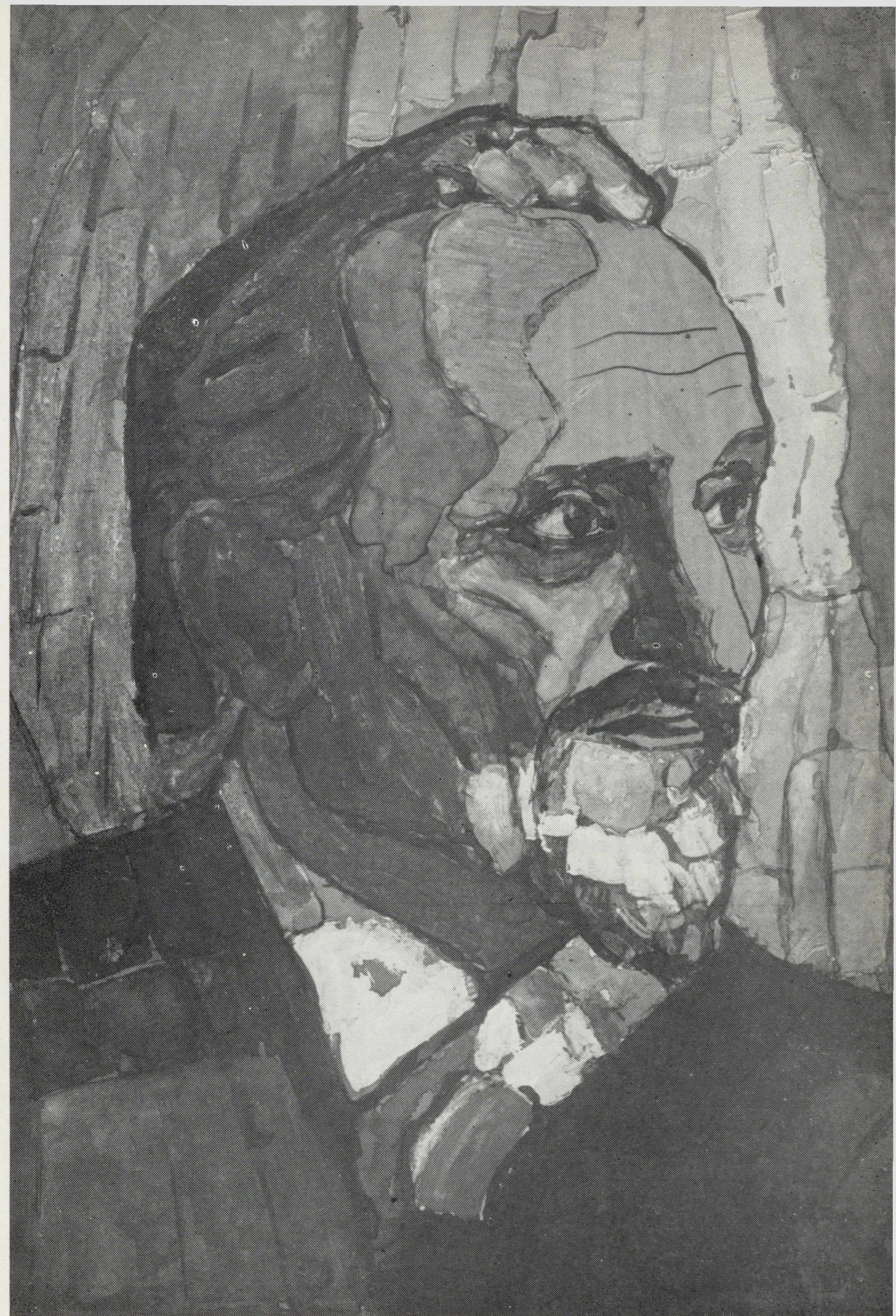
JUOZAS PAUTIENIUS

Ruduo / Autumn

Dar pažymėtina: J. Pautienius pasirinkta technika priartėja savo tapyba prie seniai užmirštos monumentalinės tapybos, kuri tikty ir

moderninių pastatų didelėms sienų plokštumoms. Tai yra ženklas, kad šis dailininkas eina ne šunkeliais, bet geru keliu, ieškodamas raiškos šių laikų meno formos.

ŠIE FRAGMENTAI paimti iš ką tik išėjusios prof. I. Šlapelio monografijos apie modernųjį meną ir J. Pautieniaus kūrybą. Išleido Liet. Knygos Klubas Chicagoje.

JUOZAS PAUTIENIUS

I. Šlapelio portretas / Portrait of I. Šlapelis

DAIL. J. PAUTIENIUS SU KOLEGOMIS DAILININKAIS Adomu Galdiku ir V. K. Jonynu. ARTIST J. PAUTIENIUS AND COLLEAGUES A. Galdikas and V. K. Jonynas (flanking).

"GENERAL LANGFITT" LAIVU lapkr. 11 iš Vokietijos išplaukė į USA 70 asmenų, lietuvių ir kilusių iš Lietuvos. Nuotraukoje matyti Lileikių šeima, Jurgis Kazlauskas, Stasys Šamušis, Vaidotas Kavalčinskas ir kt.

70 LITHUANIANS sailed aboard the General Langfitt from Germany to the U. S., Nov. 11.

RACINE, Wis., Martynas ir Veronika Kasparaičiai šiais metais atšventė sidabrinę vedybinio gyvenimo sukaktį. Stovi dukterys Milda ir Danutė. K. yra ilgametis ir dabart. Tėvynės Mylėtojų dr-jos CV sekr., ALTo, SLA ir kt. liet. organizacijų aktyvus veikėjas per daugiau kaip 40 metų. Jis sako: "Dėl Lietuvėlės, kelk kad ir vidurnaktį."

M. and V. Kasparaitis and family, of Racine, Wisc. Mr. and Mrs. Kasparaitis celebrated their silver wedding anniversary this year.

VEIDAI IR VAIZDAI

SAO PAULO, Brazilijoje, Liet. Mokyklos mokytojai su kun. P. Ragažinsku ir Motina Aloyza, viešnia iš Pittsburgh, Pa., kuri šią vasarą Eucharistinio kongreso proga lankėsi Pietų Amerikoje ir davė mūsų spaudai kelionės reportažų.

THE REV. P. RAGAŽINSKAS and faculty of the Sao Paulo Lithuanian School shown here with visitor from U. S. Franciscan Mother Aloysa, of Pittsburgh, Pa.. Latter visited the S. American countries this summer.

DETROIT, Mich., scenos vaidintojų grupė, neseniai pastačiusi L. Fuldos "Glušą". I eilė iš k. į d.: P. Heiningienė, S. Geldauskas, režisorė ir grupės vadovė akt. Z. Arlauskaitė-Mikšienė, P. Deveikis, D. Racevičiūtė, I. Laurinavičienė; II eilė: V. Žebertavičius, A. Iljasevičius, B. Rackaitė, A. Gubilas, I. Šulcaitė, A. Pesys ir L. Heiningas. Grupė yra pastačiusi P. Vaičiūno Tuščias pastangas, Naujuosius žmones, K. Binkio Atžalyną, J. Grušo Tėvą, K. Inčiūros Vincą Kudirką, S. Čiurlionienės Aušros sūnus, Pinigėlius, J. Strazdo Sugrįžą ir V. Alanto Visuomenės veikėjus.

LITHUANIAN THEATRE GROUP of Detroit, Mich.

NEW YORKO Aušros Vartų parapija mini savo 50 metų sukaktį. Čia matome jubiliejinio banketo dalį. Kalba vysk. James H. Griffit. Jo kairėje parapijos klebonas kun. Gurinskas; dešinėje prel. J. Balkūnas, prel. Keimelis.

THE 50TH JUBILEE BANQUET of the Aurora Gates parish, New York.

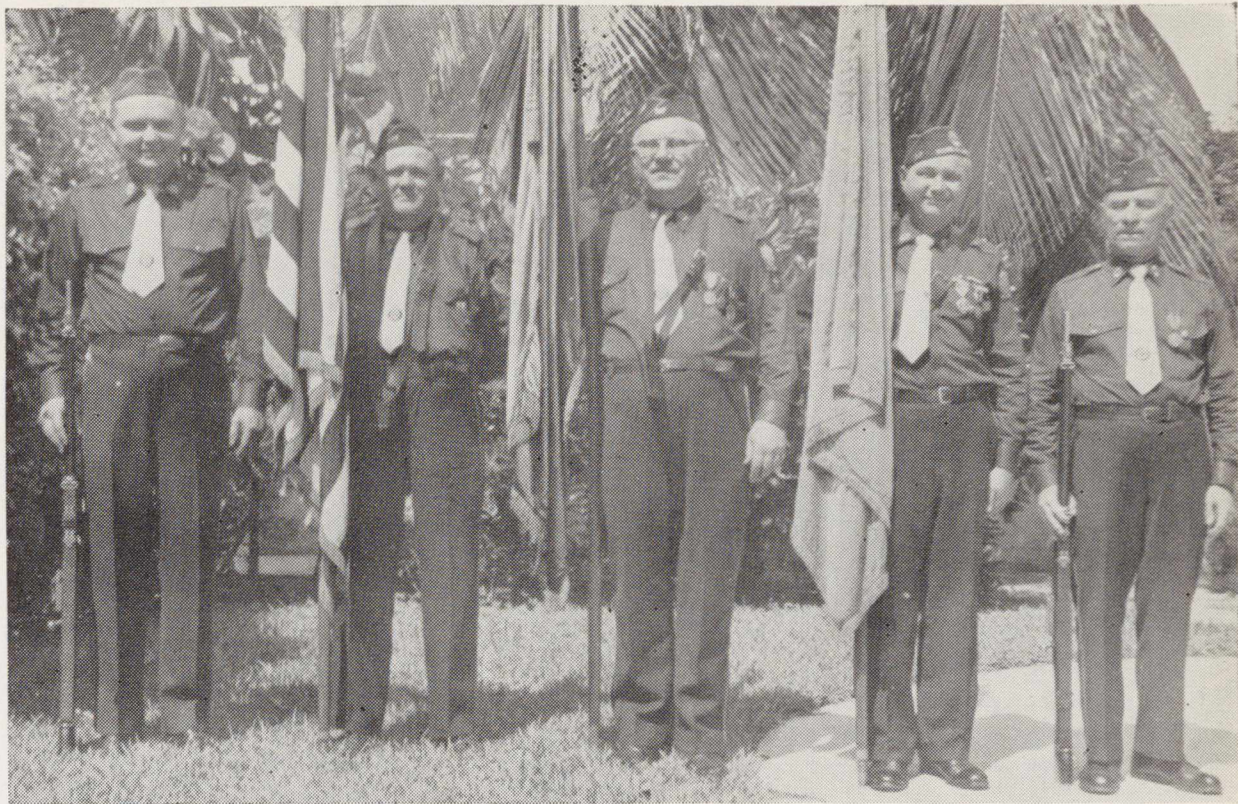
Foto V. Maželis

LIETUVIŲ DAILĖS INSTITUTO 7-sis narių suvažiavimas Toronte praėjusią vasarą. Iš k. į d.: A. Dargis, A. Tamošaitis, T. Valius, pirmininkas, V. Vizgirda, A. Valeška, J. Bakis; viršuj: L. Vilimas ir V. Petravičius.

THE 7th CONVENTION of the Lithuanian Art Institute held in Toronto, Canada, last summer.

MIAMI, FLA., spalio 12 d. Am. Legiono suvažiavime pirmą kartą 37 metų legiono istorijoj pasirodė Lietuvos vėliava, kurią nešė Bostono, Mass., S. Dariaus postas. Iš k. į d. stovi: inž. A. Čaplikas, Pranas Boardman, Jonas J. Romanas, St. Wierbickis ir J. Adomavičius.

FOR THE FIRST TIME in the 37-year history of the American Legion the Lithuanian flag was displayed on parade at the annual Legion convention in Miami, Fla., Oct. 12. Flag was carried by the S. Darius Post of Boston, Mass.

TAIP CLEVELANDO LIETUVIAI "pasitiko" komunistų žurnalistus, besilankančius po Š. Ameriką. Amrikiečių spauda įvykį plačiai paminėjo.

CLEVELAND LITHUANIANS, about 200 strong, meet visiting Soviet journalists with placards protesting their coming. Foto V. Bacevičius.

ST. CATHERINE, CANADA, pranciškonų viršininkui ir Niagaros pusiasalio klebonui T. B. Mikalauskui išvykstant į Brooklyną, į "Darbininko" red., spalio 16 parap. komitetas ir choras "Gintaras" surengė išleistuves. J. Vyšniauskas ir S. Zubrickienė choristų vardu įteikia dovaną.

VYŠNIAUSKAS AND ZUBRICKIENĖ, acting for the "Gintaras" Choir, present parting gifts to the Rev. B. Mikalauskas, OFM, who was assigned to position with the Lith. newspaper "Darbininkas."

CLEVELANDAS KELIA VESTUVES IR PIKETUOJA

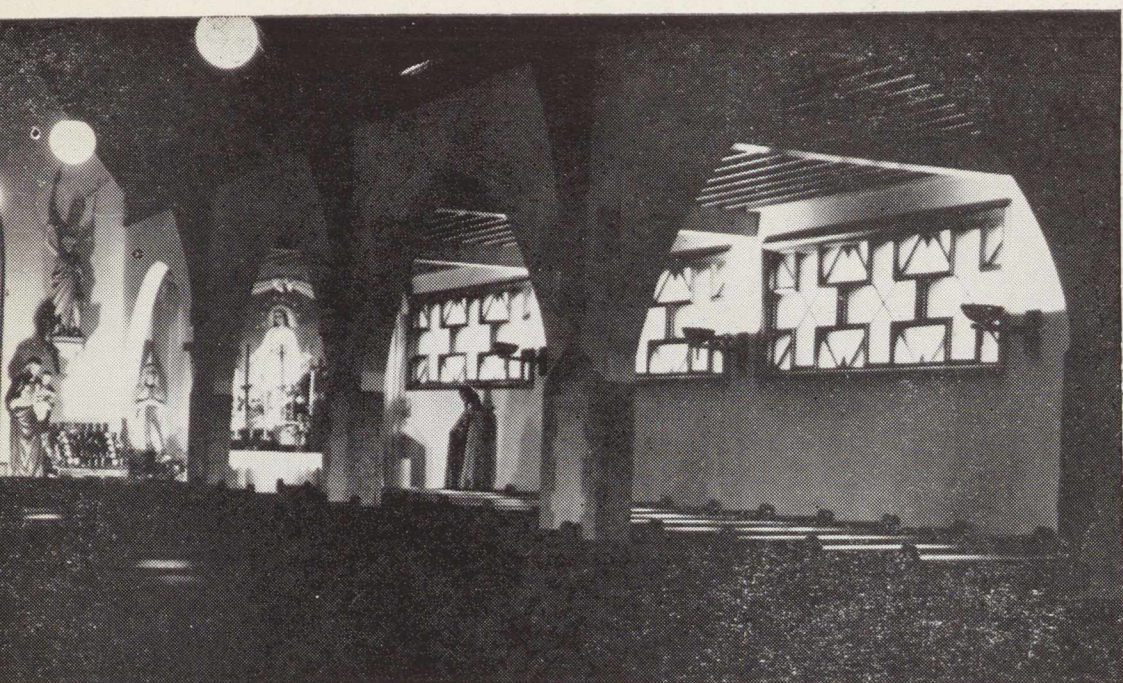
CLEVELANDE šį rudenį įvykusios Rimgailės Jonaitytės ir Donato Nasvyčio sutuoktuvės, iškeltos su senųjų tradicijų apeigomis. Čia buvo ir svočia su karvojum, ir piršlys melagis su alaus bačkute, ir kitos ceremonijos; skambėjo senovinės vestuvių dainos, o pamergės dėvėjo tautiniais drabužiais. Jaunoji baigusi kolegiją, dirba savo profesijoje, jaunas - Lietuvoje ir Vokietijoje studijavęs muziką, dabar stud. braižybą.

♦ D. NASVYTIS AND R. JONAITYTĖ, both of Cleveland, were lately joined in wedlock. Ceremonies were held in traditional Lith. style.

CLEVELANDO liet. radijo val. pirm. J. Stempužis įteikia diplomą S. Navickienei, kuri iš pavienių asmenų daugiausia rėmė šią valandėlę.

J. STEMPUŽIS, director of the Cleveland Lith. radio hour., presents S. Navickienė with diploma for largest individual contribution to program's support. Foto V. Bacevičius.

TORONTO LIETUVIŲ ŠV. JONO KR. BAŽNYČIOJE. Pristatytos koplyčios niša ir langai. Planus paruošė ir statybai vadovavo arch. dr. A. Kulpavičius. Foto A. Maco.

NICHE AND WINDOWS of St. John the Baptist's Church, Toronto, Canada. Plans and construction were supervised by Architect A. Kulpavičius.

TORONTO LIETUVIŲ religinės ir kultūrinės bazės

PR. ALŠĖNAS, Toronto, Ont., Canada

Dvi lietuviškos parapijos
Senesniosios lietuvių ateivių kartos skaičius Toronte nebuvo didelis. Nebuvo nė ligi dviejų tūkstančių sielų. Nežiūrint to, jie veikė, spietė-

si į bendrą ratelį ir sielėjosi savo Tėvynės reikalais. Pagrindinis jų kaip religinis, taip ir kultūrinis židinys buvo Šv. Jono Krikštytojo parapija su jų pačių išigyta bažnytele,

MARACAY MIESTO LIETUVIAI, Venezueloje, surengė Tautos šventę, po pamaldų žygiuoja per miestą, nešdami Lietuvos trispalvę. Prie Balivaro paminklo padėjus vainiką, vėliau įvyko gausus su menine programa susirinkimas.

LITHUANIANS OF MARACAY, Venezuela, parade through streets on national holiday with Lithuanian tricolor. Foto V. Dervojedaitis

kurios didžiuoju fundatoriumi buvo Šv. Jono pašalpinė draugija ir kiti asmenys, ir jų pačių įrengta nedidelė saliukė po bažnyčia.

Po II pas. karo užtelėjo į Kanadą nemažas skaičius naujų lietuvių tremtinių, kurių nemaža, net apie ketvertą tūkstančių apsigyveno Toronte. Toronto lietuvių kolonija pakilo iki 6 tūkstančių, į vietos religinio, kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo gyslas, kaip sakoma, buvo įlieta naujo kraujo.

Pagausėjusiems Toronto lietuviams vienos parapijos nebeužteko, permaža buvo ir kitų kultūrinių junginių. Iš JAV-bių atsikėlė Tėvai pranciškonai, kurie įsteigė II parapiją, pavadintą Prisikėlimo vardu. Jai vadovauja Tėvas dr. B. Grauslys. Šiuo metu statomi nauji pastatai, kuriuos sudarys bažnyčia, vienuolynas, salės ir kt. Statybai vadovauja arch. dr. St. Kudokas

Klebono kun. P. Užubalio vadovaujama Šv. Jono Krikštytojo parapija ir jos pastatai taip pat prasiplėtė, visiškai atnaujino savo veidą ir, galima sakyti, prisitaikė prie nūdienių reikalavimų. Bažnyčia buvo pagrindinai restauruota, padidinta ir moderniškai išpuošta. Po bažnyčia buvusi saliukė padidinta ir taip įrengta, kad šiandien ji daro visai modernios salės vaidą. Tiems visiems darbams vadovavo inž. dr. A. Kulpavičius.

Lietuvių Namai

Susisiekimo atžvilgiu Namai yra labai patogioj vietoj — dviejų pagrindinių gatvių — Dundas ir Ossington — kampe. Tenai nuolat vyksta itin gyva lietuviška visuomeninė ir kultūrinė veikla. Lietuvių Namuose yra išikūrusi KLB Krašto valdyba, vyksta Aukštesnieji Lituanistikos kursai, turi nuolatinę repeticijomis buveinę Toronto kultūrinė pažiba — "Varpo" choras, kuriam vad. muz. St. Gailevičius, yra skaitykla, knygynas ir t. t. Be to, Lietuvių Namuose nuolat vyksta organizacijų susirinkimai, suvažiavimai, parengimai, pasilinksminimai ir kt.

Laikraštis "Tėviškės Žiburiai"

Neseniai atšventę penkmečio sukaktuves, "Tėviškės Žiburiai", dar jauni metais, tačiau savo turiniu ir apimtimi yra išaugę į stiprų ir reikšmingą liet. spaudos savaitraštį. Jį leidžia L. K. Kultūros Dr-ja, redaguoja dr. A. Šapoka ir kun. dr. P.

Gaidamavičius, sudarę gražų būrį žymių liet. spaudos darbuotojų, kurie plačiai ir įžvalgiai informuoja skaitytojus politikos, kultūros ir visuomeninėm temom. Laikraštis jau turi savitą veidą. Jau dabar jis yra išvaręs gilią kultūrinę vagą.

"T. Žiburius" spausdina spaudos b-vė "Žiburiai". Ji įkurta ir gyvuoja šerų pagrindu. Ji yra išleidusi eilę liet. knygų, mokykloms vadovėlių ir kitų spaudos darbų. Jai vadovauja pedagogas A. Rinkūnas.

Chorai

Jų yra trys: reprezentacinis, pasaulietiško stiliaus, jau minėtas "Varpo" choras ir du bažnytiniai chorai. "Varpo" choras, vad. St. Gailevičiaus, yra tikras torontiškų pasidžiavimas. Neseniai atšventęs 2-jų metų gyvavimo sukaktį, gražiai reprezentuoja lietuviškos dainos meną kaip savųjų, taip ir svetimųjų tarpe. Šv. Jono par. chorui vad. kun. B. Pacevičius, o Prisikėlimo — solistas V. Verikaitis.

Čia suminėta tik žymesnieji Toronto relig. ir kultūriniai židiniai. Jų yra ir daugiau, ir jie visi jungiasi į bendrą darbo barą. Visuomeninis gyvenimas, kaip ir kitur, vyksta organizacijų rėmuose. Ypač gražia ir darnia veikla pasižymi K. L. Bendrucmenė.

Skaitykite

TĖVIŠKĖS ŽIBURIUS

visame pasauly plačiai lietuvių skaitomą savaitraštį.

Tėviškės Žiburių korespondentai Europoje ir New Yorke praneša patikimus pasaulio įvykius.

Laikraštis didelio formato 8-10 puslapių.

Redaguoja dr. A. Šapoka

Reikalaukite, pasiųsime 4 numerius veltui susipažinimui.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

941 DUNDAS ST., W.

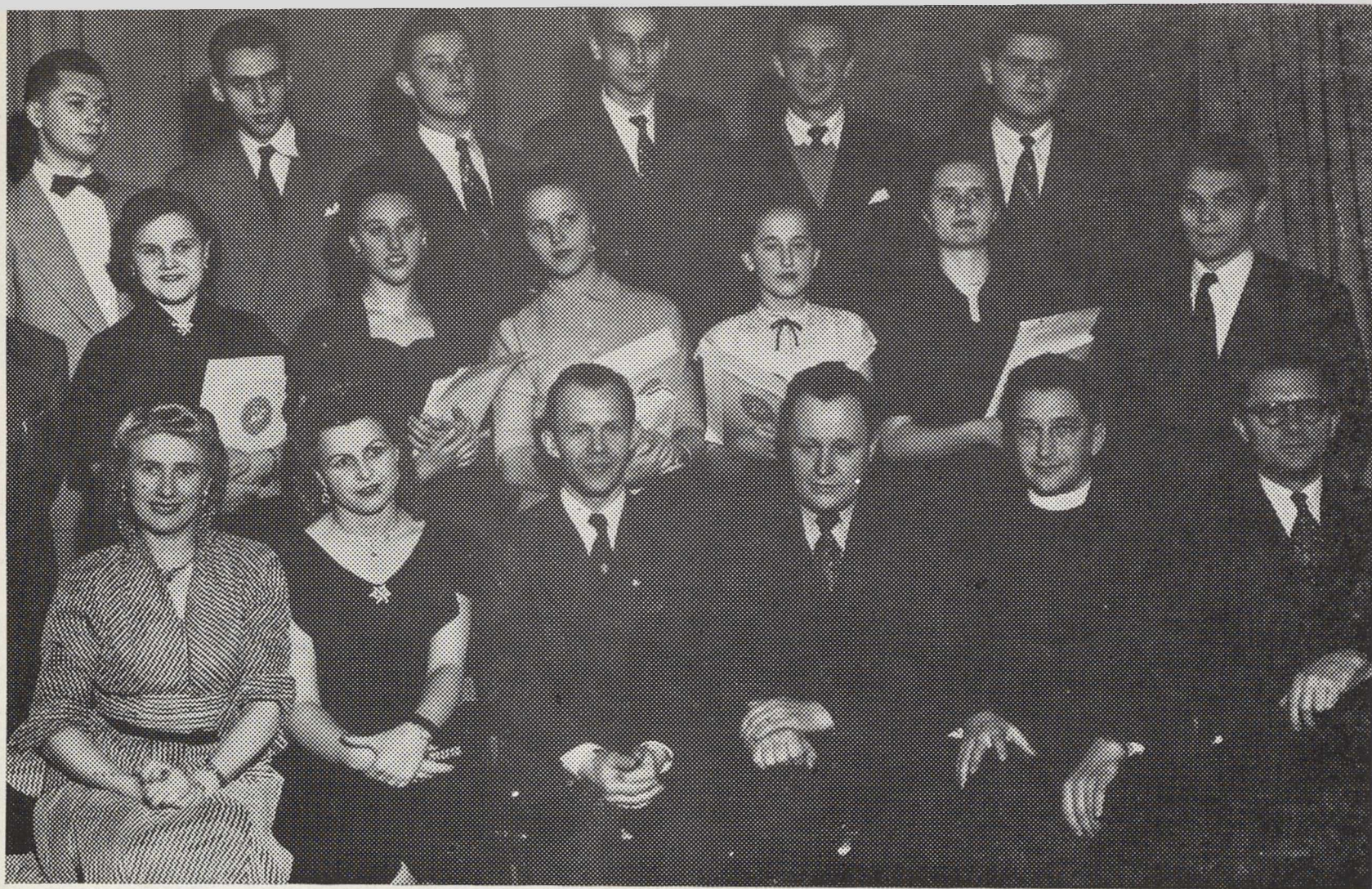
TORONTO, ONT, CANADA

Pren. Kaina metams: JAV ir Kanadoje - \$4.00, užsieny - \$4.50, pu-sei metų visur - \$2.50.

TORONTO LIET. ŠV. JONO KR. BAŽNYČIOS KUNIGAI IR PARAPIJOS KOMITETAS. Iš k. į d. sėdi: J. Mickevičius, statybos rangovas, Br. Norkus, komiteto pirm., parap. kleb. kun. P. Ažubalis, kun. dr. J. Gutauskas, kun. Br. Pacevičius, P. Kairys; stovi: V. Dailidė, A. Diržys, L. Rudaitis, J. Jotautas.

CLERGY AND PARISH COMMITTEE of St. John the Baptist's Lith. Church in Toronto.

LINKSMŲ ŠVENČIŲ!

*Sveikinu visus savo draugus,
pažįstamus ir veikėjus*

JUOZAS MILIŪNAS

1413½ N. Vista
HOLLYWOOD, CALIF.

MAIRONIO MOKYKLOS BROOKLYNE I-OS LAIDOS ABITURIENTAI ir mokytojai. Pirmoje eilėje iš k. į d. (mokytojai): J. Gerdlienė, K. Šventoraitienė, Al. Samušis, Pr. Naujokaitis, kun. J. Pakalniškis, A. Bendorius. II-je eilėje (mokiniai): V. Gintautaitė, I. Banaitytė, J. Bendoriūtė, O. Ališytė, A. Bendoriūtė; mokyt. A. Dimas. III-je eilėje (mokiniai): S. Remeza, A. Sperauskas, R. Penikas, S. Novickis, G. Botyrius, K. Krnickas. Nuotraukoje nėra tos pačios laidos, (1952-3 m. m.), bet anksčiau išlaikiusių egzaminus R. Adomaičio, R. Kontrimo ir J. Ulėno. Kliše "Darbininko"

LITUANISTINE MAIRONIO MOKYKLA BROOKLYNE

A. BENDORIUS, Brooklyn, N. Y.

Viena pirmųjų ir didžiausių šeštadieninių lituanistikos mokyklų yra Maironio vardo mokykla Brooklyne. Ją įkurti iniciatyvos ėmėsi 1949 m. Liet. Tremtinių Dr-ja, pavedusi jos valdybos nariui kun. Vyt. Pikturai atlikti parengiamuosius darbus.

Mokslas pradėtas 1950 m. pradžioje su 80 mokinių, kurių skaičius po 2 metų išaugo į 228. Pirmuoju mo-

kyklos vedėju pakviestas iš Nepriklausomybės laikų žinomas pedagogas dr. A. Šerkšnas. Mokyklą administruoja Tėvų Komitetas, kasmet naujai renkamas. Pirmuoju jo pirmininku buvo Pr. Naujokaitis, kuris po metų pakviestas mokyklos vedėju. Ilgiausiai (3 metus) mokyklai vadovavo Alf. Samušis, talkinamas inspektoriaus A. Dimo. Nuo 1955

mokslo metų pradžios mokyklai vadovauja Irena Banaitienė, o inspektoriumi yra P. Gaurys. Tėvų Komitetui pirmininkauja A. Reventas.

Maironio vardo mokykla Brooklyne jau išleido dvi abiturientų laidas: 30 jos auklėtinių gavo Lietuvos generalinio konsulo New Yorke patvirtintus atestatus. Tai pirmoji Amerikoje aukštesnioji lituanistikos mokykla, išdavusi šios rūšies atestatus.

Maironio mokykla išaugo į pastovią, gerai organizuotą, su patyrusių ir tą darbą nuoširdžiai dirbančių mokytojų kadru, įsigyjo pelnytą tėvų ir visuomenės pasitikėjimą ir turi nžtikrintą ateitį. Gaila, kad at-

siranda šeimų, kurios dar vis "neturi laiko" leisti savo vaikų į šią lietuviybės ugdytoją.

Mokykloje ypač didelis dėmesys kreipiamas į mokinių tautinės sąmonės ugdymą, į sukūrimą ir palaikymą mokiniuose savos bendruomenės dvasios. Joje viešpatuoja lietuviška atmosfera, kuri iš viso įmanoma tik grynai lietuviškose mokyklose, kuriomis yra mūsų šeštadieninės mokyklos ir kurių jokie erzalai negali atstoti.

Brooklyno Maironio mokykla naudojasi veltui Apreiškimo parapijos mokyklos rūmais ir malonia jos klebono kun. Norberto Pakalnio globa.

MAIRONIO MOKYKLOS BROOKLYNE 1954-5 mokslo metų mokiniai, mokytojai ir tėvų komiteto nariai. I eilėje sėdi iš k. į d.: dainų mokytojas M. Liuberskis, J. Remeza, mokyt. Ir. Banaitienė, tėvų kom. pirm. J. Briedis, A. Radzivanienė, mokyt. J. Gerdvilienė, kapel. kun. J. Pakalniškis, klebonas kun. N. Pakalnis, vedėjas Alf. Samušis, mokyt. A. Jankaus-

kaitė, insp. Ad. Dimas, mokyt. K. Šventoraitienė, mokyt. H. Kačinskas, mokyt. J. Matulaitienė ir J. Šileikis.

STUDENTS, TEACHERS AND PARENT COMMITTEE members of the Maironis School in Brooklyn, N. Y., 1954-5.

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

— Jau pradeda ateiti prenumeratos atnaujinimai naujiems 1956 metams. Nuširdžiai dėkodami pirmiesiems, tikimės, kad nieko nalaikdami juos paseks ir kiti ir kad ne tik nebus nė vieno, kuris panorėtų likti be LD-ny žurnalo sekančiais metais, bet kad daugelis suras ir naujų skaitytojų arba atsitys adresų tų asmenų, kurie LD-ny dar neskaito. Lietuvių Dienos tebūna skaitomos visų lietuvių.

— Konsului dr. J. J. Bielskiui, Los Angeles, Calif., 65 metų sukakties banketą ruošia ALTO ir L. Bendruomenės vietos skyriai 1956 m. sausio 8 d. Hollywood Roosevelt viešbutyje, Hollywoode.

— Mary E. Mc Gann, susižavėjusi LD-om, iš Worcester, Mass., siųsdama dvigubą prenumeratos mokestį rašo: "Geros ir dar geresnės auga Jūsų Lietuvių Dienos."

— Rūta Kilmonytė per Kalėdas išvažiavo su USO trupe į Havajų salas. Netrukus pasirodys filma "Gabby", kurioje ji vaidina lietuvaite.

— Dail. Ados Korsakaitės paveikslas, išstatytas tarp 50 kitų dailininkų paveikslų Kramer Originals galerijoje, Los Angeles Times minimas kaip vienas iš geriausių. Paroda vyks iki gruodžio 31 d.

— J. Kaributas, Los Angeles, Calif., dalyvavo iškilminguose pietuose, kur buvo Mario Lanza, Jack Sernas ir kt. aktoriai.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

T. Kassales

VIRGINIA CLEANERS

457 W. Ocean
LONG BEACH, CALIFORNIA

Su J. Sernu jis padarė pasikalbėjimą ir įteikė dovanų — aktorius tėvo Jokubo Šerno fotografiją.

— Paul L. Shimkus, Worcester, Mass., kuris bendradarbiauja "The Catholic Free Press" redakcijoje, pasižadėjo LD-oms teikti

JUOZAS IR MARĖ PETRAUSKAI, La Mesa, Calif., šiais metais atšventė 25 metų vedybų sukaktį. J. Petrauskas, kilęs iš Biržų, į JAV-bes atvažiavo 1905 ir gyveno La Salle, Ill., kur įsigijo biznį. 1928 išvyko į Lietuvą atostogų, susipažino su mokytoja M. Lapėnaite, 1930 Vytauto D. metais ją vedė ir abudu atvyko į Californiją, kur įsikūrė tarp kalnų ir avocadų sodų. Petrauskai išaugino du sūnus, kurie dabar studijuoja techniką.

JUOZAS AND MARE PETRAUSKAS, of La Mesa, Calif., celebrating their 25th wedding anniversary. The couple have two sons.

SEASON'S GREETINGS

from

Nancy & Frank Speecher
to all our friends and customers
from coast to coast

NANCY SPEECHER
Belmont Beauty Salon

128 So. Vermont Ave., Los Angeles
DU - 8200

FRANK P. SPEECHER
Real Estate Broker

3720 Sunset Blvd., Los Angeles, Cal.
Ho - 20777

DAUGIAU KAIP 200 LIETUVIŲ ir kitų pavergtų tautų asmenų Los Angeles ALTO skyriaus iniciatyva protestavo bolševikų žurnalistų vizitą lapkr. 4-5 d., nešdami plakatus ir išdalindami tūkstančius atsišaukimų. L. A. spauda įvykį labai plačiai paminėjo.

LOS ANGELES Lithuanians picketing Soviet newspapermen. (See "Lithuanians Make News" for more details.)

LINKSMŲ KALĖDŲ
IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
Visiems savo parapijiečiams
ir draugams
KUN. J. KUČINGIS
Šv. Kazimiero Bažnyčios klebonas
2716 St. George St.
LOS ANGELES, CALIFORNIA
NO - 44660

žinių iš lietuvių gyvenimo Worcesteryje.

— Dr. V. J. Stack, M. D., LD-ny administracijoje užsisakė knygų už \$17.50.

— Klemensas Selmistraitis su žmona ir dukra neseniai atvykęs iš Vokietijos, apsigyveno pas K. Karužą, Los Angeles, Calif., kuris rūpinosi jo atvykimu.

S. BAKŠYS, Hamiltono lietuvių kolonijos knygų platintojas, šiais metais, aplankydamas kiekvieną kolonijos lietuvių, išplatinęs knygų už \$4,500. Bakšys yra veikliausias Hamiltono org-jos "Tautos Fondo" pirm.

S. BAKŠYS, Lithuanian bookseller in Hamilton, Canada, sold \$4,500 worth of books to the local Lithuanian public this year.

Foto A. Juraitis

L. KYBARTIENĖ, Hamilton, Ont., daugiausia pirkusi knygų.

Foto A. Juraitis

L. KYBARTIENĖ, a resident of Hamilton, Canada, bought a record number of Lithuanian books in recent months.

— Visiems savo skaitytojams,
bendradarbiams, platintojams ir
bičiuliams gražiausių Kalėdų ir
laimingų naujų metų linki

LIET. DIENŲ
Red. ir Adm.

— Gen. Stasio Raštikio atsiminimų "Kovose dėl Lietuvos" abi dalis užsisakė:

Kan. M. Vaitkus, Peace Dale, R. I., kun. M. Vembrė, Stoughton, Mass., J. Prakas, Toronto, Canada, P. Ambrazas, Cleveland, Ohio, dr. J. Gimbutas, Boston, Mass., A. Grinius, Bogota, Kolumbija, J. Dobrovolskis, Cleveland, Ohio, Mrs. S. Natkus, Rochester, N. Y., K. Keblys, West Lafayette, Ind., K. Januta, Chicago, Ill., V. Sendzikas, Toronto, Canada, Bronė Širvinskis, N. Hollywood, Calif., J. Pleinys, Hamilton, Can., E. Sudikas, Hamilton, Can., A. Karklius, Cleveland, Ohio, J. Kidykas, Chicago, Ill., Mikalonis, Hamilton, Canada, J. Jasimas, Hamilton, Can., C. Grincevičius, Cicero, Ill.,

Pajieškomas

JUOZAS GIRAITIS

1916-17 m. gyvenęs Chicagoj ir dirbęs kaip buhalteris Libby and McNeill kompanijoje. Kas žino jo adresą, rašyti į LD redakciją arba

August Gurtz (Guraitis),
229 Maine St., Long Beach, Calif.

MICHIGAN FARM CHEESE
DAIRY, INC.
FOUNTAIN, MICH.

JOHN ANDRULIS, President
ANGIE ANDRULIS, Vice-Pres.

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški sūriai. Užsisakykite, tada patys įsitikinsite.

VILNIAUS BOKŠTAI

THE SPIRES OF VILNIUS, Lithuania. Foto V. Augustinas.

The Grand Congress of Vilnius

P. V. RAULINAITIS, Los Angeles, Calif.

On November 25, 1795, King Stanislas-Augustas of the Polish-Lithuanian Commonwealth was forced to abdicate. Austria, Prussia and Russia divided the territories and peoples of the crushed commonwealth. The majority of the Lithuanian nation was placed under the cruel occupation of Russia. The Russians persecuted the Lithuanians and forcibly tried to make them into Russians and Orthodox—thus destroying their nationality and Roman Catholic faith.

All during the years of occupation the battle was unending with the empire; also the Lithuanians that were under Austria and Prussia had to exert an eternal vigilance as regards cultural and political aggression. The Lithuanians resisted assimilation; they courageously fought for the freedom and independence of their State.

The battle for freedom especially expressed itself during the revolts against the Russian occupation, e. g. in 1812 volunteers organized to aid Napoleon, and uprisings occurred in 1831, 1861-63 and 1904-05.

During the last uprising, a grand congress was convened at the Lithuanian capital of Vilnius. The congress was in session during December 1905. Not only did the persecuted and abused Lithuanian nation persevere in its thirst for freedom but also secretly prepared

for independence from Russia.

The national political parties were not permitted to be active in the open and thus all of their activities were of a clandestine nature. The general education of the people was obtained by printing Lithuanian literature beyond the borders of Lithuania and then distributing it secretly in the homeland. Children were taught to read and write at home and in secret. The greatest success was had by the Christian Democrats; also active were the Democrats, Social Democrats and independents. They all vigorously prepared the nation for the war of liberation.

In 1904 upon the advice of its leaders, the people of the nation took over the administration of Lithuania into their own hands; committees were established which removed the Russian officials and teachers. All state liquor stores were closed. The Lithuanian language was proclaimed as the official language of administration.

At the announcement of the Lithuanian congress, all of Lithuania elected representatives who met in Vilnius during December 1905. Over 2,000 members participated representing all of the groups comprising the Lithuanian nation; delegations of Lithuanians were also present from Prussia and elsewhere.

ENERGETIC FIGHTERS FOR THE FREEDOM of the Baltic States and Lithuania in Sweden. Left to right: Prof. Herbert Tingsten, Writer Ignas J. Šeinius, Prof. Birger Nerman and Estonian National Council Chairman August Rei.

AKTYVŪS KOVOTOJAI dėl Pabaltijo tautų ir ypač dėl Lietuvos laisvės Švedijoje. Iš k. į d.: prof. H. Tingsten, rašytojas Ignas Šeinius, prof. Birger Nerman žiūr. į straipsnio ištrauką šiame nr.) ir Estų Tautinės Tarybos pirmininkas August Rei. Svenska Pressfoto

This Lithuanian national congress, popularly known as the Grand Congress of Vilnius, and under the influence of the Christian Democrats, Democrats, Social Democrats and independents, successfully and forcibly planned future action for the betterment of Lithuania. The most important and significant decisions were as follows:

1. To strive for the independence of the Lithuanian nation and to organize its own government and parliament at the Lithuanian capital of Vilnius; to unite all the territories inhabited by Lithuanians and any others who wished to form a part of the Lithuanian State.
2. To establish the Lithuanian tongue as the official language of administration; and to improve the country's educational, social and agricultural standards.
3. To revitalize the Russian persecuted Lithuanian traditions and culture; to improve all the socio-economic phases, including a higher general standard of living and land reform.
4. To introduce the Lithuanian language into church services where this had not yet been done.

The ideals of the Grand Congress of Vilnius were printed and promulgated throughout the nation.

In fear of the Lithuanian uprising, the Russian occupation administration promised to introduce the Lithuanian language into government circles, education and general administrative activity. However the Lithuanian people had no confidence in such words and implemented their ideals by action. Unfortunately the revolution in the Russian empire was crushed; freedom ended for Lithuania with the arrival of more military forces to reestablish "peace" in the country. Soon merciless deportations to Siberia of the more active Lithuanian priests teachers and participants in the revolt began! The suffering of the fighters for freedom was immense; many fled to the West and emi-

THE MEMORY OF MAN IS SHORT

On July 13 an important article appeared in "Svenska Dagbladet" by professor Birger Nerman who is chairman of the Stockholm Baltic Committee. The same night a mass meeting took place in the Stockholm Citizen's Hall under the sponsorship of the same Baltic Committee. The meeting hall was crammed full of people. Professor Nerman spoke further on the subject of the Communist Russian occupation, while Ignas Šeinius, citing Dr. Devenis and Msgr. Petraitis testimony before the Kersten Committee, analyzed the objectives of the Soviets in following such a barbarous and inhuman policy of occupation — complete liquidation of any opposition. Herbert Tingsten, the chief editor of "Dagens Nyheter" discussed the international si-

grated to the U.S.A. where freedom and love of liberty is appreciated and sympathy is felt for its warriors.

However the occupying Russians could not completely crush the great independence movement of the Lithuanian nation. The fighting spirit of freedom ignited the entire country. This eventually culminated in the independence of Lithuania in 1918 and its preservation and development along all cultural, political, agricultural and industrial lines of endeavor until the beginning of the second World War. In 1940 the Russians again occupied Lithuania and embarked on a determined program of extermination of the Lithuanian people.

The Lithuanian nation now finds itself again under the cruel and ruthless Communist Russian occupation, but it firmly believes that the freedom loving U. S. A. will aid in the fight for the independence of Lithuania.

uation and the possibilities of the Baltic Republics regaining their independence without war. The meeting adopted a resolution requesting the Big Three to apply the principles of the Atlantic Declaration and give freedom back to Lithuania, Latvia and Estonia.

The published article of Birger Nerman begins: "The memory of man is short. It is thus not surprising that we Swedes, although in close contact with the tragic events of the first occupation of the Baltic nations by the Bolsheviks, are beginning to forget everything. However during these past 15 years of slavery, the question of independence for the Baltic Republics is gaining more and more sympathy in the free world. It is hoped that the problem will become acute during the Big Four conference in

July. The Swedish people should be interested in how all these tragic events happened."

After relating the cruel Nazi German occupation and the second more vicious Bolshevik return in 1944, Birger Nerman concludes:

"Over 15 years of brutal slavery, mass murders, deportations, and forced emigration to Asia has not broken the will to be free. But what are the possibilities after 15 years from the first invasion, and 10 years after the second, for the Balts to regain their freedom?"

"Because of the few hundred thousand Baltic refugees who fled the second Communist Russian invasion to Western Europe, the free world became more conscious of Baltic problems. It also came to appreciate these nations and began to understand that they have an innate right to independence. Their high level of culture and civilization identified them with Western Europe.

"The Baltic refugees live with the firm hope that their countries will once again be independent, and gradually more and more people in the free world are beginning to adopt the same idea. We know today that the Soviet Union is racked in the throes of economic crises from which it will not be easy to extract itself, if at all! The absorbed (but not digested) nations of Eastern Europe are practically emptied of all goods. Other sources are being cut off. Russian divisive influences have been unsuccessful in undermining the military union of the West. These are the elements preceding the destruction of Communist Russian power. The United States of America and Great Britain have never acknowledged the Russian absorption of the Baltic Republics. Unfortunately, and it is very embarrassing to admit this, Sweden has. As is clearly obvious from the declarations and statements, Eisenhower and Dulles fully support the cause of independence

"No one believes that the Soviets will voluntarily give up the Baltic countries. It is best not to be an optimist concerning the Geneva conference. It is presumably not the last meeting between East and West. However it is important that the freedom of the Baltic nations and the other enslaved peoples of Soviet Russia is becoming of actual concern. They cannot be ignored. The growing strength of the free world will per se necessitate a more active consideration of freedom for the Baltic nations."

LIFE AND WORK OF M. K. CIURLIONIS

D. NARUTAVIČIŪTĖ, Miami, Fla.

This year is the 45th anniversary since Lithuania lost Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, its creative genius of art and music. He occupies an important position in the history of Lithuanian civilization. In this century Čiurlionis' popularity and historical importance continues to grow; however, his symphonic poems in manuscript, as well as the famous collections of his paintings and drawings are on the eastern side of the Iron Curtain, whereas by their nature they belong to the deepest religious and philosophical sources of our occidental Christian civilization.

M. K. Čiurlionis was born in 1875. His father was an organist in the Southern Lithuanian village of Druskininkai (birthplace of sculptor Jacques Lipchitz.—Ed.). He was a peaceful, religious and very honest person, and never insisted that his young son achieve brilliant musical success. He taught him to play the piano, but very soon the boy equalled his father in that art; the next step was to teach him to play the violin.

His mother was a living treasury of Lithuanian folklore. She knew several hundred fairy tales and folk-songs; the latter are particularly

beautiful in that southern region, as the old gregorian tonalities are preserved in them. They certainly influenced the boy's fancy and musical taste.

When he reached the age of 12, he was invited to join the symphony orchestra of Duke Oginskis, an eminent Lithuanian music-lover and patron. There Čiurlionis studied the fundamentals of musical theory and practice. At 14 he started composing little pieces of dance music which he dedicated to the duke. The boy was greatly beloved at court for his unusual talent and was later provided with a scholarship to study at the Conservatory of Warsaw which was at that time the most important music college in Eastern Europe.

Although very young, Čiurlionis had no trouble in adjusting himself to the new foreign school. His teachers cherished him for his devotion to music, his friends admired him for his talent and sociability. At that time a curious phenomenon was noticed: musical perceptions used to evoke visual images before the eyes of the young Čiurlionis. Unsophisticated as he was, he did not pay much attention to the fact and studied earnestly in the master-class of musical composition.

During the summer holidays he always went home. There he sometimes took the place of his father at the organ of the church; he also spent long hours in the forest, watching the high and slender pine-trees, listening to the wind in the branches, and sketching musical deas in his note-book.

In 1899, after graduation from the Conservatory of Warsaw, Čiurlionis presented a great symphonic poem entitled "In the Forest". The work was not only a mature piece of symphonic technique, but also an example of talented inspiration, comparable to the most beautiful orchestral preludes of Richard Wagner. This symphonic poem aroused general admiration and won first

prize for the youthful composer in a national music competition.

Čiurlionis left Warsaw for the College of Music at Leipzig. There he stayed for one year, studying modern counterpoint. When he came back to Warsaw, a splendid career as music instructor was available to him. He was received by the artistic elite of the city. However, he preferred the comradeship of some student-fellows from the Art Institute, and found their painting extremely interesting. He started taking art lessons and astonished everybody by showing an unusual talent in that field also. In spite of being received and welcomed in the advanced art courses, he found painting from models uninteresting; his purpose was very different: he was searching for means to fix on paper those colorful changing visions that disturbed him when he listened to music.

After having aquired a basic knowledge of colors and painting techniques, he left the Institute and secluded himself in his room. There he painted cycles of fantastic landscapes with extremely fine and subtle coloring. Some of his paintings were cycles of 4 parts. He gave them musical names: "Sonatas". The art experts judged them as being much more refined and tasteful than the "Symphonies" of Vasilii Kandinsky.

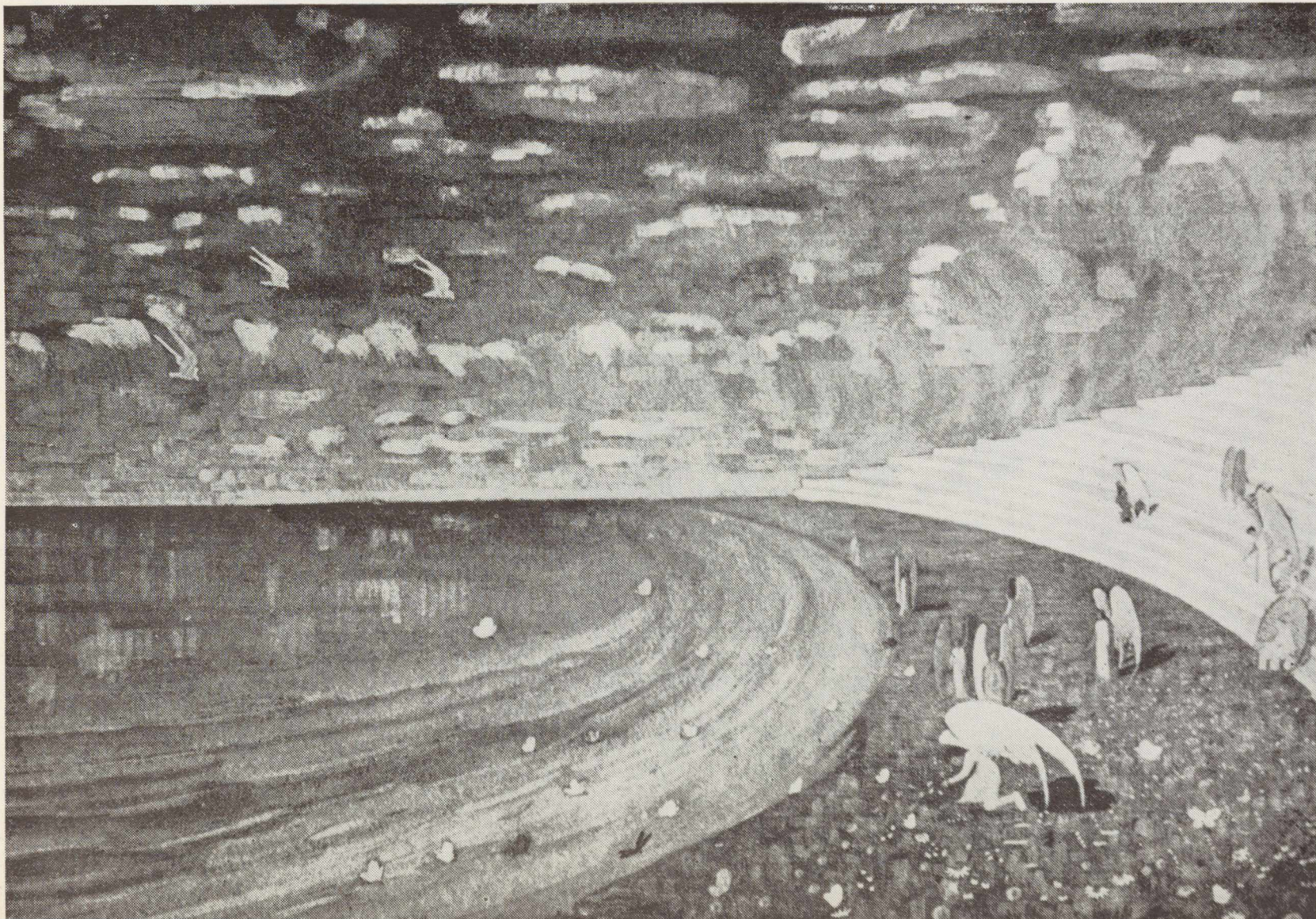
Čiurlionis felt that the sympathetic society of Warsaw was unable to give him inspiration for any new creative steps, so he suddenly left the city for Lithuania. He landed in the capital city of Vilnius and found there an exciting cultural movement; the country was fighting for autonomy. Ideas of freedom were in the hearts of all Lithuanians. Čiurlionis was invited to join patriotic groups, to direct the largest choir in the city, to assist in art exhibits, etc. In the midst of his social activities he met a young Lithuanian girl, Sofija Kymantaitė, the future drama-author, and married her.

M. K. ČIURLIONIS' GRAVE in the cemetery at Vilnius, Lithuania.
M. K. ČIURLIONIO KAPAS Vilniaus Rasų kapinėse.

M. K. ČIURLIONIS

Paradise / Rojus, 1909.

Čiurlionis was the daily guest of the Lithuanian Academy of Arts in Vilnius: there he studied Lithuanian folklore and found in it an inexhaustable source of inspiration. However, after a short time he became aware of the fact that he would be unable to make his living in his own country, poor as it was under the Russian occupation, and decided to go abroad.

Before undertaking that step, he spent a summer on the Baltic Coast at Palanga. There he envisioned the most inspired sketches for a new symphonic poem, "The Sea", and for an opera about Juratė, Goddess of the Sea. His music became filled with the majestic rythmical movement of the great waters.

In autumn he obtained an invitation to exhibit his paintings and to perform his music in St. Petersburg, Russia. He left Lithuania to receive great artistic triumph and meet many new friends in that city. His musical paintings as well as his colorful music were found highly original. Russian philosophers and art critics dedicated long articles to his praise in the most important cultural journals.

NEUWEDS MR. AND MRS. M. STARK, Santa Monica, Calif., cut cake after wedding ceremonies at St. Casimir's Lithuanian Church in Los Angeles, Oct. 22.

JAUNAVEDŽIAI NINA NAUJOKAITĖ IR MILTONAS STARKUS pjauna vestuvių tortą. Vestuvių puota įvyko "Palangos" viloj, Santa Monica, Calif.

Čiurlionis felt that he must intensify his creative labors even more. Despite the poor material condition of his household, he dedicated himself completely to painting and musical composition. This creative work gave him no income and exhausted him physically. He confessed to his friends that a nearness of death urged him to fulfill his creative tasks with the greatest urgency. In this condition he completed some of his most beautiful pictures on pieces of scratchpaper. And by night, when St. Petersburg was asleep, he listened in the deep silence to the imaginary singing of the Baltic Sea. After the score of the great symphony was finished, the genius fell mortally ill. He died in March 1911.

Although Čiurlionis' creative period was short (just one decade after 1900), he was very productive and left about 200 musical works, about 500 designs and paintings, and many unfinished sketches, all of sincere inspiration and great esthetic value.

His popularity spread beyond the frontiers of his country. When after the turmoil of the World War Lithuania won its independence, Čiurlionis was intensely worshipped and studied by the rising generation of

Lithuanian artists and musicians. Although many of his works perished in flames during the war, some collections were preserved in the custody of his devoted relatives. Most of his works were collected by the Lithuanian Government and put on exhibit in the Čiurlionis Gallery in Kaunas.

Many art authorities were puzzled. Should Čiurlionis primarily be considered as a painter or as a

musician? In spite of his international fame in the world of art, by his education and professional standing he was primarily a teacher and composer of music. "While painting, he never sacrificed his position as a composer, he only expressed his being so very much in love with music," says Makovskii.

Prof V. Jakubėnas emphasizes the high level of Čiurlionis' creative techniques in music, thus considering him as a composer of historical importance along with Russia's Scriabin or Finland's Sibelius.

Yet Čiurlionis' art is not less admirable for the organic qualities of composition, especially in landscaping, where the simple, uncrowded elements become, by means of talented composition, impressive symbols of the contents of the picture.

"His standpoint was to observe the world as a musical phenomenon, moving through a unic vital impulse, and by that movement tracing the forms of existence which speak about the harmony of the General Creative Principle," observes V. Leman.

But his artistic inspiration never was a victim of some abstract philosophical scheme, since his visions "always were deeply connected with nature and its essential effects, with the shapes of its graphical form, and the rythmical relationship as well as the poetical symbolism of the things treated," states V. Kairiūkštis.

Makovskii particularly appreciated these paintings of Čiurlionis, whose "legendary themes serve purely esthetical purpose, offerings colorful harmonies. Most of his paintings have strict color-schemes, reminding one of musical scales, whose changes are reached by means of smooth modulations from a pale green to a golden pink, or from a delicate blue-green to an etheric light blue, seldom using contrasts, yet achieving the most fascinating effects. Nikolaj Vorobjov in his study on Čiurlionis emphasizes his closeness to the symbolistic movement, in which "every artistic creation was subject to a magic or religious philosophy of the world, and filled with the spirit of music."

Stasys Šalkauskis in his book *Sur les Confins des deux Mondes* asserts

TOP STUDENT INA ŠIPELYTĖ, Montreal, Canada. Graduated with highest honors from high school, from upper division Lithuanistics courses as well as from E. Kardeienės music studio, she is now studying Chemistry. She passed her examinations at the piano at McGill University and will continue in an advanced course. She also belongs to a folk-dancing group and is active in Lithuanian affairs generally.

DVIGUBA STUDENTĖ — INA ŠIPELYTĖ, Montreal, Canada, studijuoja chemiją ir McGill un-to konservatorijoje labai gerai išlaikiusi fortepiono egzaminus, priimta į priešpaskutinį kursą.

that Čiurlionis' art unifies the essential traits of East and West European cultures in a very original and personal way. Yet his manner of selfexpression is considered by non-Lithuanian as a manifestation of a purely Lithuanian genius: "Self expression as well as the expression of some cosmic concepts through art, indirectly speaks about Čiurlionis' native country and the primitivism of its folk poetry. He really was a great pioneer in the creative life of the young Lithuanian generation, and particularly precious because of the depth of his national background, which always was one of the most important factors in the conservation of esthetic values."

GUESTS AT WEDDING reception of Milton and Nina Stark at groom's home in Santa Monica, Cal. Front row: Milton Stark, Jinx Wilson, Nina Stark, Ruta Kilmonis, Anthony F. Skirius; back row: Bernice Stark, Bronys Raila, Bernice Skirius, Juozas Kojelis, Elena Kojelis, Prof. K. Alminas, Dona Raila and Bern. Brazdžionis.

JAUNIEJI NINA IR MILTONAS STARKAI su svečių grupe vestuvių puotoje spalio 22.

LITHUANIANS MAKE NEWS

Dr. Ant. Ramūnas - Paplauskas, Ottawa, Canada, head of the Department of Education at Ottawa University, has been acclaimed for his French study on physical development in Humanism. Philosopher Jacques Maritain and others gave excellent reviews of the book.

..Artist V. Kasiulis, Paris, France, has been given membership in the internationally famous La Gilde Internationale pour la Gravure organization to which thirty of the world's best engravers belong. He is the first Lithuanian artist to have won this distinction. The only other Baltic member had been the Estonian engraver Wiraalt, now deceased.

On Nov. 4-5 Soviet journalists paid Los Angeles a visit and were met in front of their hotel by more than 200 Lithuanian, Latvian, Estonian, Polish and Ukrainian pickets protesting the Soviet visit to the U. S. and Los Angeles. Thrown into confusion reminiscent of their Cleveland welcome, the Soviet journalists cancelled engagements and spent the rest of the time trying to avoid the pickets. Carrying fifty placards with such slogans as "Ivan, Go Home, You're Wasting Your Time Here", and "Freedom For Lithuania", the picketing Balts distributed about 4,000 leaflets with embarrassing questions that the Soviets could not answer. The event was publicized in all local papers and shown on TV. Organizers of the picketing were the Baltic States Joint Committee and the Committee of Soviet-Subjugated Nations.

M. K. Čiurlionis' Preludes and Nocturnes have been recorded in Australia. If at least 250 Lithuanian

music lovers subscribe, other recordings will be made.

Svetlana Beriosova, one of the principals of the Sadler's Wells Ballet Company, was honored guest at a press cocktail party given at the Hollywood Hills home of Mr. & Mrs. S. L. Fabian, on Nov. 26, by the staff of Lithuanian Days and the Los Angeles Chapter of the Lithuanian Journalists' Society.

Kaunas-born Svetlana Beriosova was here on a scheduled tour with the world-famous ballet troupe. Ballerina Beriosova was commented upon by Albert Goldberg of the Los Angeles Times (Nov. 21) as follows: "Miss Beriosova (in Delibes' Coppelia) is the more outgoing virtuosa, with a skilled sense of projection that lends a dashing brilliance to everything she does. She has evolved into a dancer of formidable precision and vivacity and with a little more warmth she will be right on top of the ballerina heap."

JONAS J. ROMANAS JR. AND FAMILY wrap gifts for Christmas. Photo appeared in the Blue Center News, published by the Upson Co., Melrose, Mass. Romanas also wrote the accompanying article, "Linksmų Kalėdų to You", on Lithuanian Christmas customs.

JONAS J. ROMANAS, jr., Melrose, Mass., savo šeimos tarpe (sūnus Jonas, dukterys Janė ir Marlena ir žmona Alicia) rengia Kalėdų dovanas. Ši nuotrauka įdėta į "Blue Center News" kalėdinį nr. kartu su Romano rašiniu apie liet. kalėdinius papročius.

SCHOLARLY FAMILY. From l. to r.: H. Vytautas Alminas, Prof. Kazys Alminas, and K. Kestutis Alminas. Latter is a junior in chemical engineering at the University of Nebraska and staff member of "The Engineering College Magazine." He recently won a scholarship.

PROF. K. ALMINAS su sūnumis Vytautu ir Kestučiu, kuris stud. Nebraskos un-te. Jis paskirtas cheminės laboratorijos vedėju ir yra "Nebraska Blue Print" meninės dalies redaktorius, tame laikr. išspausdinęs str. "Atoms to work for peace."

ALDONA DAUSAITĖ is employed in a pharmacy in Bradford, Canada. She graduated Toronto University at the head of class of 44 and was awarded the Mosley Prize for a thesis on the history of pharmacy. Aldona is the daughter of Alfonsas Dausa, formerly with the Lithuanian Legation in Riga, Latvia.

ALDONA DAUSAITĖ dirba Bradfordo, Kanadoje, vaistinėje. Toronto un-te š. m. baigusi farmacijos mokslus geriausiais pažymiais ir parašiusi geriausią studiją iš farmacijos istorijos, Dausaitė gavo premiją. Ji yra buv. Rygos pasiunt. tarn. A. Dausos duktė.

TELL AMERICANS ABOUT LITHUANIA!

Give your English-speaking friends a book about Lithuania from "dalginkai" of 1863 to Kaunas opera and Palanga, also about 1/3 of Lithuanian nation in the U. S. A.:

AN IMMIGRANT'S STORY By Arėjas Vitkauskas

Price \$3.75. Send check or money order to: Philosophical Library, Inc., Publishers P. O. Box 1317, New York 8, N. Y.

THIS IS THE FIRST AMERICAN BOOK WITH GREEN LITHUANIAN RUTA ON ITS COVER. KEEP ONE BOOK ON YOUR TABLE.

HAVE FUN AT
S I N B A D ' S
Restaurant - Cocktails
SANTA MONICA PIER
Santa Monica, California

LATVIAN QUEEN REIGNS over 11th Annual Pasadena Art Fair, Pasadena, Cal. Aija Jostins, a student of Apparel Design at Pasadena City College, was selected from five other finalists to reign over event. Born in Riga, Latvia, Miss Jostins came to the U. S. in 1949 with her mother and sister. She lived in Boston, in Honolulu, Hawaii, where she graduated high school, and now resides in Pasadena.

LATVAITĖ AIJA JOSTINS išrinkta Pasadena, Calif. meno mokyklos gražiausia studente.

LITHUANIAN GUARD AT U.N.

PETRAS GUDIŠKIS, Bayside, N. Y., one of Delegates Squad assigned to U. N. headquarters.

FAREWELLS IN LITHUANIAN and 33 other languages to U. N. Press Chief I. Gudmunson written on blackboard by wellwishers.

OPENING MEETING of the 10th session of the U. N. General Assembly.

PETRAS GUDIŠKIS, Bayside, N. Y. vienas iš U. N. Delegates Squad, kaip ir pačios JT-os šiemet švenčia 10 metų darbo sukaktį. Jis budi prie delegatų įėjimo į JT ir į jų posėdžių sales. Petras yra JAV-se gimęs lietuvis, su tėvais priklausęs prel. J. Balkūno Maspeth parapijai.

NORS LIETUVOS JT-SE NĖRA, bet lietuviškas žodis jose dažnai skamba, o retkarčiais ir raštas pasitaiko, kaip, štai, čia 34 kalbų tarpe lentoje kreida įrašas "laimingos kelionės", išvykstančiam JT spaudos viršininkui I. Gudmunsonui. Išleistuvėse kartu su kitais dalyvavo ir mūsų žurnalistė S. Narkėliūnaitė ir tą linkėjimą įrašė. Nuotrauka yra JT archyvuose.

PROF. JUOZO MATULIO, MISIJA JT-tų posėdyje—pravesti rezoliuciją, kad tremtiniai pagreitintai būtų grąžinti į jų kilmės kraštus, nepavyko: priešingai,—sustiprintas tremtinių perkėlimas ir įkurdinimas kituose kraštuose. Čia matome JT pilnaties posėdžio vaizdą, su Sovietų atstovais centre. Il eilė iš d. į k.: Molotovas, už jo sėdi sargybiniai ir vertėjas Trojanovskis, kuris tuo tarpu neturėdamas ką veikti, žio-vauja, M. pavaduotojas Kuznecovas, Sovietų amb. Anglijoje Malikas, už jo Sobolevas, nuolatinis JT atstovas, penktas — baltagalvis prof. J. Matulis, Tarybų Lietuvos Mokslų Akademijos pirmininkas, nusiminęs ne kad rezoliucija nepraėjo, bet kad turi veidmainiau-ti prieš save, prieš savo tautą ir prieš pasaulį.

NEW TELEPHONE NUMBER
Richmond 9-6091

TORONTO LIET. ŠV. JONO BAŽNYČIA